

Metodicko-pedagogické centrum,
Tomášikova 4, Bratislava

VIERA BRHELOVÁ

Metodická príručka pre vychovávateľov
v školských internátoch

Výchovný program školského internátu

Bratislava
2009

Obsah

Úvod	5
1 ŠKOLSKÝ INTERNÁT V SYSTÉME ŠKOLSKÝCH VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍCH ZARIADENÍ V ZMYSLE ZÁKONA č. 245/2008 O VÝCHOVE A VZDELÁVANÍ (ŠKOLSKÝ ZÁKON) A O ZMENE A DOPLNENÍ NIEKTORÝCH ZÁKONOV	7
1.1 Princípy výchovy a vzdelávania	7
1.2 Ciele výchovy a vzdelávania	7
1.3 Najvýznamnejšie zmeny v školskom zákone a ich dosah na výchovno-vzdelávací proces v internáte	8
2 VÝCHOVNÝ PROGRAM INTERNÁTU AKO PROCES PRECHODU OD TRADIČNEJ PEDAGOGIKY K NEFORMÁLNEMU VZDELÁVANIU	9
2.1 Porovnanie znakov tradičnej výchovy, tvorivo-humanistickej výchovy a neformálneho vzdelávania	9
2.2 Porovnanie metód, foriem a prostriedkov práce v tradičnej výchove, tvorivo-humanistickej výchove a v neformálnom vzdelávaní	10
2.3 Príklady metód, foriem a prostriedkov výchovy a možnosti ich vzájomného prepojenia	11
2.4 Príklady prepojenia prvkov tvorivo – humanistickej výchovy s neformálnym vzdelávaním	12
2.5 Tematické oblasti výchovy (výchovné oblasti) a ich ďalšie rozlíšenie	14
2.6 Písomné prípravy vychovávateľa na výchovno-vzdelávaciu činnosť	15
2.7 Stanovenie výchovno-vzdelávacieho cieľa	16
2.8 Ponuka výchovno-vzdelávacej činnosti	18
2.9 Úloha vychovávateľa pri rozvoji tvorivosti žiaka	20
2.10 Vplyv vychovávateľa na hodnotenie žiaka	20
2.11 Motivačný program internátu	21
3 VÝCHOVNÝ PROGRAM INTERNÁTU	23
3.1 Tvorba jednotlivých častí výchovného programu internátu	23
3.1.1 Štruktúra VPŠI	23
3.1.2 Vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy	24
3.1.3 Formy výchovy a vzdelávania	26
3.1.4 Tematické oblasti výchovy	26
3.1.5 Ciele tematických oblastí výchovy	26
3.1.6 Výchovný plán VPŠI	27
3.1.7 Výchovný jazyk	27
3.1.8 Personálne zabezpečenie	27
3.1.9 Materiálno-technické a priestorové podmienky	28
3.1.10 Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove	28
3.1.11 Vnútorý systém kontroly a hodnotenia žiakov	28
3.1.12 Vnútorý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov internátu	28
3.1.13 Základné podmienky vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami	29
3.1.14 Požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov	29
3.2 Kľúčové kompetencie dieťaťa/žiaka	30
3.2.1 Pedagogické stratégie	31
3.3 Výchovné štandardy	32

3.3.1	Princíp tvorby výkonových štandardov	32
3.4	Výchovné osnovy výchovného programu internátu	34
4	ZÁKLADNÁ ŠTRUKTÚRA VÝCHOVNÉHO PROGRAMU ŠKOLSKÉHO INTERNÁTU	35
5	VÝCHOVNÝ PROGRAM ŠKOLSKÉHO INTERNÁTU – príklad	37
5.1	Charakteristika školského internátu	37
5.2	Charakteristika výchovného programu	39
5.3	Kľúčové kompetencie žiaka internátu	42
5.4	Formy výchovy a vzdelávania	44
5.5	Tematické oblasti výchovy	44
5.6	Výchovný plán	46
5.7	Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove	46
5.8	Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia žiakov	47
5.9	Vnútorňý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov	48
5.10	Požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov	49
5.11	Výchovné štandardy	49
5.12	Výchovné osnovy	53
	PRÍLOHY	63

Vážené kolegyně, kolegovia,

už dlho som uvažovala o napísaní metodickej príručky pre vás, vychovávateľov v školských internátoch. Zvyčajne sa však, najmä na rokovaní Celoslovenskej sekcie zamestnancov DM (predchodcov súčasných školských internátov) objavila iná, pre vás aktuálnejšia téma, ktorá dostala prednosť.

Nadobudnutie účinnosti zákona č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov spôsobilo, že táto príručka už konečne uzrela svetlo sveta.

Obsah príručky je zameraný na:

- postavenie školského internátu v systéme školských výchovno-vzdelávacích zariadení v zmysle nového školského zákona,
- ujasnenie si základných didaktických otázok vo výchove mimo vyučovania, najmä: rozdielov medzi znakmi, metódami, formami a prostriedkami práce medzi tradičnou výchovou (tradičnou pedagogikou), tvorivo-humanistickou výchovou a neformálnym vzdelávaním,
- prepojenie prvkov tvorivo-humanistickej výchovy s neformálnym vzdelávaním, rozlíšenie jednotlivých oblastí výchovy, štruktúru písomnej prípravy vychovávateľa, určenie výchovno-vzdelávacích cieľov, úlohy vychovávateľov pri vedení žiakov k tvorivosti a vplyv vychovávateľov na hodnotenie osobnosti žiakov,
- motivačný program internátu.

Dominantnou časťou príručky je metodika tvorby jednotlivých častí výchovného programu školského internátu, kľúčových kompetencií žiaka internátu, výchovných štandardov a výchovných osnôv výchovného programu školského internátu. V záverečnej časti uvádzame príklad výchovného programu školského internátu.

Vytvorenie kvalitného výchovného programu školského internátu je náročný proces. Vyžaduje si prijatie moderných pedagogických stratégií a aplikovanie inovačných metód a foriem práce. Pri jeho vypracovaní je preto dôležitá dôkladná príprava a najmä tímová spolupráca pedagogických zamestnancov.

Verím, že vypracované **príklady materiálov** vám pomôžu zorientovať sa v danej problematike a zároveň vám poskytnú dostatok podnetov na tvorbu kvalitných výchovných programov.

Dovoľte mi ešte krátky exkurz do histórie Celoslovenskej sekcie pedagogických zamestnancov školských internátov (do 31. 8. 2008 domovov mládeže, ďalej iba „sekcia“), ktorej činnosť významnou mierou prispela ku riešeniu všetkých aktuálnych problémov našich internátov za ostatných 18 rokov. Sekcia vznikla v roku 1990. Vďaka tomu, že už od začiatku jej činnosti vo výbore pracovali ľudia, ktorí mali pre domovy mládeže „srdce“ a boli ochotní poskytnúť svoje znalosti a svoj voľný čas, bola činnosť sekcie mimoriadne efektívna, najmä v oblasti prijímania pozitívnych legislatívnych zmien. Väčšina legislatívnych pripomienok a návrhov sekcie, týkajúcich sa aktuálnych problémov domovov mládeže, bola akceptovaná.

Výsledkom systematickej práce členov sekcie je najmä:

1. Začlenenie domovov mládeže do systému školských výchovno-vzdelávacích zariadení (zákon č. 279/2003 a zákon č. 245/2008).
2. Vydanie vyhlášky č. 196/1994 o domovoch mládeže.
3. Vydanie novelizácie vyhlášky č. 196/1994 o domovoch mládeže v znení vyhlášky č. 426/2007 Z. z.
4. Vydanie pracovných činností pre vychovávateľov, ktoré vychovávateľom umožňujú rovnaké platové zaradenie a tiež možnosť postupu do jedenástej platovej triedy ako u učiteľov v školách.
5. Výmera dĺžky dovolenky pre vychovávateľov, ktorá je rovnaká ako u učiteľov v školách.
6. Podpora ďalšieho vzdelávania vychovávateľov (tvorba vzdelávacích projektov).
7. Možnosť zapájania sa internátov do výziev MŠ SR (možnosť získania finančných prostriedkov na elektronizáciu a revitalizáciu).
8. Deklarácia preferencie výchovy a vzdelávania v školských internátoch (§ 8, 10 a 117 zákona č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní).
9. Vydanie 37 metodických materiálov vo vzdelávacej, pedagogickej, legislatívnej a ekonomickej oblasti a v oblasti riadenia DM.

10. Uskutočnenie 76 vzdelávacích seminárov pre vedúcich zamestnancov DM. Z toho:
 - 42 celoslovenských seminárov,
 - 34 krajských seminárov.
11. Vypracovanie koncepcie ďalšieho rozvoja domovov mládeže.

Od založenia sekcie v roku 1990 až do súčasnosti nepretržite v jej výbore pracuje Mgr. Marta Šidlíková a PhDr. Viera Brhelová. Osobitné poďakovanie patrí práve Mgr. Marte Šidlíkovej, ktorá po celý čas bola vynikajúcou koordinátorkou, organizátorkou, hovorkyňou a „advokátkou“ zamestnancov domovov mládeže, neskôr školských internátov v Slovenskej republike. Poďakovanie patrí tiež spoluzakladateľovi sekcie Mgr. Viliamovi Materánkovi, Ing. Jozefovi Ďurinákovi a dlhoročným aktívnym členom JUDr. Jozefovi Benešovi a PaedDr. Ivanovi Sasákovi. Od roku 2003 sa výbor sekcie rozšíril o Mgr. Alenu Mihálikovú a Mgr. Jelu Chudíkovú. Oceňujeme tiež príležitostnú pomoc PaedDr. Márie Plačkovej, Mgr. Márie Kollárikovej a PhDr. Evy Ondříkovej.

Osobitne chcem poďakovať zástupkyňi MŠ SR Mgr. Alene Mihálikovej, ktorá chápala naše problémy, od roku 2003 sa aktívne zúčastňovala všetkých pracovných stretnutí sekcie a reprezentovala MŠ SR na celoslovenských a krajských seminároch, významne a efektívne sa podieľala na všetkých, pre internáty pozitívnych zmenách.

Ďakujem tiež všetkým vedúcim zamestnancom, ktorí sa pravidelne zúčastňovali odborných seminárov, a ktorí nové získané poznatky aplikovali vo svojich internátoch.

Dúfam, že ďalšiu štafetu pomoci pri rozvoji internátov prevezmú kompetentní a zaniietení ľudia, ktorí budú pre internáty oporou tak, ako sme sa snažili a boli oporou my. Želám im v tejto činnosti mnoho úspechov a potešenia.

PhDr. Viera Brhelová

1 | Školský internát v systéme školských výchovno-vzdelávacích zariadení v zmysle zákona č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon č. 245/2008 (ďalej iba školský zákon) nadobudol účinnosť 1. septembra 2008. Pre vtedajšie domovy mládeže priniesol zmeny, ktoré možno považovať za mimoriadne dôležité, pretože po prvýkrát v histórii sa problematika výchovno-vzdelávacej činnosti v týchto výchovno-vzdelávacích zariadeniach rieši v ustanoveniach oficiálneho, štátneho, legislatívneho predpisu.

Čo mení školský zákon? Za najpodstatnejšie zmeny možno považovať:

1. Zmena názvu *Domov mládeže* na názov *Školský internát* (ďalej iba internát).
2. Pôsobnosť internátu aj na deti materských škôl a žiakov základných škôl.
3. Spresnenie pojmu žiak (v zmysle § 2 písm. c) je fyzická osoba, ktorá sa zúčastňuje výchovno-vzdelávacieho procesu v strednej škole žiakom). Teda **v internáte sú žiaci, nie študenti a žiacka rada – nie študentská rada.**
4. Posilnenie výchovy.
5. Povinnosť vydať výchovno-vzdelávací program (ďalej iba výchovný program), výchovné štandardy a výchovné osnovy školského internátu.
6. Povinnosť uskutočňovať výchovno-vzdelávaciu činnosť podľa výchovného programu.

1.1 | Princípy výchovy a vzdelávania

Internát musí vo výchovno-vzdelávacom procese rešpektovať tieto princípy výchovy a vzdelávania (§ 3 školského zákona):

- rovnocennosti a neoddeliteľnosti výchovy a vzdelávania vo výchovno-vzdelávacom procese,
- zákazu všetkých foriem diskriminácie a najmä segregácie,
- celoživotného vzdelávania,
- zdokonaľovania procesu výchovy a vzdelávania podľa výsledkov dosiahnutých v oblasti vedy, výskumu a vývoja,
- prípravy na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a náboženskej tolerancie,
- kontroly a hodnotenia kvality výchovy a vzdelávania,
- posilnenia výchovnej stránky prostredníctvom špecifických výchovno-vzdelávacích aktivít zameranými na rozvoj citov a emócií, motivácie a záujmov, socializácie a komunikácie, na sebakontrolu a seba riadenie, na mravné hodnoty a tvorivosť,
- vyváženého rozvoja všetkých stránok osobnosti žiaka,
- zákazu poskytovania alebo sprístupňovania informácií alebo zneužívania informačných prostriedkov, ktoré by mohli viesť k narušovaniu mravnosti alebo k podnecovaniu národnostnej, rasovej a etnickej nenávisťi alebo k ďalším formám intolerancie,
- zákazu používania všetkých foriem telesných trestov a sankcií vo výchove a vzdelávaní.

1.2 | Ciele výchovy a vzdelávania

Ciele výchovy a vzdelávania v internáte musia byť v súlade s cieľmi výchovy a vzdelávania deklarovanými v § 4 školského zákona. Vo výchove a vzdelávaní žiakov v čase mimo vyučovania musia vychovávatelia uplatňovať špeciálne ciele výchovy a vzdelávania, ktoré žiakovi umožnia rozvíjať vedomosti, zručnosti a postoje získané vo vzdelávaní v škole.

Sú to najmä tieto ciele:

- rozvíjať kompetencie, a to najmä v oblasti komunikačných schopností, ústnych spôsobilostí a písomných spôsobilostí, využívať informačno-komunikačné technológie, komunikáciu v štátnom jazyku, materinskom jazyku a podľa možností školského internátu aj v cudzom jazyku, celoživotné vzdelávanie, sociálne kompetencie, občianske kompetencie a kultúrne kompetencie,
- rozvíjať schopnosti správne identifikovať a analyzovať problémy, navrhovať riešenia a vedieť ich riešiť,
- rozvíjať manuálne zručnosti, tvorivé, umelecké psychomotorické schopnosti, aktuálne poznatky a samostatnosť pracovať s nimi v praktických činnostiach,
- posilňovať úctu k rodičom a ostatným osobám, ku kultúrnym a národným hodnotám a tradíciám štátu, ktorého je občanom, k štátnemu jazyku, k materinskému jazyku a k svojej vlastnej kultúre,
- posilňovať úctu k ľudským právam a základným slobodám a zásadám ustanoveným v Dohovore k ochrane ľudských práv a základných slobôd,
- pripraviť sa na zodpovedný život v slobodnej spoločnosti, v duchu porozumenia a znášanlivosti, rovnosti muža a ženy, priateľstva medzi národmi, národnostnými a etnickými skupinami a náboženskej tolerancie,
- kultivovať svoju osobnosť a celoživotné vzdelávanie sa, schopnosť pracovať v skupine a preberať na seba zodpovednosť,
- kontrolovať a regulovať svoje správanie, starostlivosť a ochranu svojho zdravia vrátane zdravej výživy a životného prostredia a rešpektovať ľudské etické hodnoty,
- získavať všetky informácie o právach dieťaťa a spôsobilosť na ich uplatňovanie.

1.3 | Najvýznamnejšie zmeny v školskom zákone a ich dosah na výchovno-vzdelávací proces v internáte

Aplikácia školského zákona vyžaduje od internátu úplne nové povinnosti. **Predovšetkým:**

- vydať výchovný program, vypracovať s ním súvisiace výchovné štandardy a výchovné osnovy internátu,
- uskutočňovať výchovno-vzdelávaciu činnosť podľa výchovného programu.

VÝCHOVNÝ PROGRAM INTERNÁTU

Výchova a vzdelávanie v internáte sa uskutočňuje podľa výchovno-vzdelávacích programov (ďalej len výchovný program).

Výchovný program je základným dokumentom internátu, podľa ktorého sa uskutočňuje výchovno-vzdelávacia činnosť v internáte.

Výchovný program vydáva a zverejňuje riaditeľ školy (ak je internát súčasťou školy), alebo riaditeľ internátu po prerokovaní v pedagogickej rade školy alebo v pedagogickej rade internátu a v rade internátu alebo v rade školy. Na vyžiadanie schvaľuje výchovný program zriaďovateľ. V praxi to znamená, že riaditeľ školy (ak je internát súčasťou školy), alebo riaditeľ internátu je povinný predložiť výchovný program na prerokovanie pedagogickej rade internátu alebo pedagogickej rade školy a rade internátu alebo rade školy. Zriaďovateľovi internátu však výchovný program predkladá iba v prípade, ak si ho zriaďovateľ vyžiada.

Výchovný program musí byť vypracovaný v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa školského zákona.

Súlad výchovného programu s cieľmi a princípmi výchovy a vzdelávania ustanovenými školským zákonom kontroluje Štátna školská inšpekcia.

Ak ide o novozriadený internát, odborné vypracovanie výchovného programu internátu zabezpečí zriaďovateľ internátu a prikladá ho k žiadosti o zaradenie internátu do siete škôl a školských zariadení podľa osobitného predpisu.

Výchovný program vydáva a zverejní riaditeľ internátu na verejne prístupnom mieste. Problematika tvorby výchovného programu internátu je podrobne vypracovaná v časti „Tvorba výchovného programu internátu“.

2 | Výchovný program internátu ako proces prechodu od tradičnej pedagogiky k neformálnemu vzdelávaniu

Vypracovanie a realizácia výchovného programu a jeho súčastí (výchovné štandardy, výchovné plány a výchovné osnovy) si vyžaduje predovšetkým aplikáciu zážitkovej výchovy prostredníctvom inovačných, motivačných, aktivizujúcich a tvorivých metód a foriem práce vychovávateľa.

Žiadaným výstupom v práci vychovávateľa v „stredoškolskom“ internáte je aplikácia metód tvorivo-humanistickej výchovy a neformálneho vzdelávania.

Tieto úlohy vyplývajú z nového školského zákona, ale aj z Konceptie rozvoja domovov mládeže schválenej ministerstvom školstva Slovenskej republiky 17. apríla 2006.

Podľa osobných skúseností autorky ako lektorky ďalšieho vzdelávania vychovávateľov (1992–2008) a poznania súčasnej praxe vieme, že v mnohých internátoch nemajú vychovávateľa ujasnené základné didaktické pojmy (metódy, formy práce) alebo majú nejasnosti v rozdieloch medzi tradičnou výchovou, tvorivo-humanistickou výchovou a neformálnym vzdelávaním. Výrazným problémom je stanovenie výchovno-vzdelávacích cieľov.

Tvorba kvalitného výchovného programu je zložitý proces, ktorý si vyžaduje prijatie moderných pedagogických stratégií a aplikovanie uvedených inovačných metód a foriem práce.

Nedostatočná orientácia v modernej metodike výchovy mimo vyučovania môže negatívne ovplyvniť kvalitu výchovného programu a následne aj úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu.

Na ujasnenie danej problematiky a lepšiu orientáciu v tomto zložitom procese v ďalších častiach uvádzame:

- porovnanie znakov tradičnej výchovy, tvorivo-humanistickej výchovy a neformálneho vzdelávania,
- porovnanie metód, foriem a prostriedkov v tradičnej výchove, tvorivo-humanistickej výchovy a neformálneho vzdelávania,
- príklady metód, foriem a prostriedkov výchovy a možnosti ich vzájomného prepojenia,
- prepojenie zložiek tvorivo-humanistickej výchovy s neformálnym vzdelávaním
- rozlíšenie jednotlivých oblastí výchovy,
- štruktúru povinnej časti písomnej prípravy vychovávateľa na VVČ,
- štruktúru výchovno-vzdelávacieho cieľa,
- úloha vychovávateľa pri rozvoji tvorivosti žiakov,
- vplyv vychovávateľa na hodnotenie žiakov,
- motivačný program internátu.

2.1 | Porovnanie znakov tradičnej výchovy, tvorivo-humanistickej výchovy a neformálneho vzdelávania

POROVNÁVACIE ZNAKY	TRADIČNÁ VÝCHOVA	TVORIVO-HUMANISTICKÁ VÝCHOVA	NEFORMÁLNE VZDELÁVANIE
CIELE VÝCHOVY	sú vyjadrené predovšetkým obsahom ; disciplína je daná vonkajším prostredím; podradenosť , poslušnosť	výchova je na prvom mieste, rozvoj individuálnej osobnosti žiaka	rozvoj samostatného aktívneho občana schopného žiť v otvorenej informačnej multi-kultúrnej spoločnosti

OBSAH VÝCHOVY	kvantita poznatkov o všetkom; dôraz na obsah, pamäť, výkon ; pre všetkých rovnako ; uchovanie poznatkov, nie "AKO" uchovať poznatky	nie je cieľom, ale prostriedkom; hľadajú sa obsahy pre individuálny rozvoj žiaka; učí žiaka ako sa učiť, vzťahu k učeniu	samostatná aktívne učiaca sa osobnosť; interkulturalita, dobrovoľníctvo
METÓDY VO VÝCHOVE	prikazovanie ; odovzdávanie hotových poznatkov; dôraz na činnosť pedagóga	aktivizujúce metódy založené na činnosti žiaka; vyšší podiel samostatnosti žiaka; zážitková výchova	samostatnosť; kritické myslenie ; participácia
VZŤAH PEDAGÓGA KU ŽIAKovi	vyšší stupeň direktívnosti, hľadanie nedostatkov	nižšia direktívnosť; prevaha pozitívnych interakcií	subsidiarita
HODNOTENIE ŽIAKA	pamäťové výkony ; nie sú kritériá hodnotenia, žiak nevie ako to má byť ; dôraz na výsledok , nie na proces	žiak pozná kritériá hodnotenia; sebahodnotenie žiaka; prevaha pozitívneho hodnotenia	sebaúcta ; solidarita; tolerancia
POSTAVENIE VYCHOVÁVATEĽA	nižší stupeň možnosti rozhodovania a nižší stupeň pedagogickej tvorivosti	vyššia autonómia v pedagogickom riadení	facilitátor

Výsledky uvedeného porovnania ukazujú, že realizácia tvorivo-humanistickej výchovy a neformálneho vzdelávania je z hľadiska rozvoja osobnosti žiaka najefektívnejšia. Na rozdiel od tradičnej pedagogiky poskytuje žiakovi dostatočný priestor pre jeho samostatnosť, kritické myslenie, aktivitu a participáciu na živote internátu, rešpektuje jeho individuálne schopnosti, pričom výchovno-vzdelávací proces je realizovaný predovšetkým motivačnými, aktivizačnými a inovačnými metódami práce.

2.2 | Porovnanie metód, foriem a prostriedkov práce v tradičnej výchove, tvorivo-humanistickej výchove a v neformálnom vzdelávaní

	TRADIČNÁ VÝCHOVA	TVORIVO-HUMANISTICKÁ VÝCHOVA	NEFORMÁLNE VZDELÁVANIE
METÓDY	Presviedčanie Vysvetlenie Príklad Prednáška	Brainstorming Tréning Dramatizácia Individuálny prístup	Subsidiarita Participácia Interkulturalita Prezentácia

	Rozhovor Pozorovanie Názornosť Povzbudenie	Vyjasnenie hodnôt Riešenie konfliktov (mediácia) Hranie rolí Aktivizácia Motivácia Reflexia	Solidarita
FORMY	Záujmový krúžok Vychádzka Exkurzia	Argumentácia Diskusia Debata Dialóg Tvorivá dielňa Psychohra Scénka Anketa Dotazník Prieskum názorov	Interaktívne podujatie Fórum invencie Mládežnícky parlament Peer program Dobrovoľnícka činnosť Street work Mládežnícka výmena
PROSTRIEDKY	Literatúra Časopis Rádio Televízia Nástenné noviny Práca Pracovné náčinie Výstavy	Video CD MG	Interaktívna tabuľa PC programy (Power point, Corell DRAW a pod.) Internet chat, skype Intranet Práca na projektoch

Metódy a formy tvorivo – humanistickej výchovy a neformálneho vzdelávania sú v porovnaní s metódami a formami tradičnej pedagogiky pre žiakov príťažlivejšie, primeranejšie a „ľudskejšie“. Z tohto dôvodu je aj plnenie výchovno-vzdelávacích cieľov efektívnejšie.

Podľa skúseností a vyjadrení vychovávateľov, ktorí modernejšie metódy aplikujú, zažívajú pri práci so žiakmi častejšie pocit úspechu, majú s nimi kvalitnejšie vzťahy a sú viac motivovaní do ďalšej činnosti a sebavzdelávania ako vychovávatelia, ktorí preferujú tradičné metódy a formy práce.

2.3 | Príklady metód, foriem a prostriedkov výchovy a možnosti ich vzájomného prepojenia.

METÓDA	FORMA	PROSTRIEDOK
Reflexia	anketa, dotazník, prieskum	práca žiakov
Brainstorming	diskusia, tvorivá dielňa	literatúra, video, internet, PC
Vyjasnenie hodnôt	argumentácia, rozhovor	video, TV, súťaž, výstava,

	diskusia, dialóg, psychohra, scénka, tvorivá dielňa, prezentácia	interaktívna tabuľa, Power Point
Hranie rolí	tvorivá dielňa, scénka, diskusia	práca žiakov, súťaž
Riešenie konfliktov (mediácia)	argumentácia, dialóg, psychohra	TV, literatúra, práca žiakov, mediálne stretnutie
Ativizácia	brainstorming, debata, diskusia	internet, projektové výzvy, mládežnícky parlament
Tréning	záujmový krúžok	PC, Corell DRAW, interaktívna tabuľa

Vhodné prepojenie metód, foriem a prostriedkov práce prispeje ku kvalitnej realizácii výchovno-vzdelávacej činnosti. Tento postup si musí vychovávateľ premyslieť ešte v etape prípravy na výchovno-vzdelávaciu činnosť. Uvedené príklady je možné vzájomne rôzne kombinovať podľa zamerania a obsahu výchovno-vzdelávacej činnosti. Uvedené príklady nie sú konečné. Tvoriví vychovávateľia budú zásobník a kombinácie metód, foriem a prostriedkov práce postupne rozširovať.

2.4 | Príklady prepojenia prvkov tvorivo-humanistickej výchovy s neformálnym vzdelávaním

PRVKY THV	TVORIVO-HUMANISTICKÁ VÝCHOVA	NEFORMÁLNE VZDELÁVANIE	OČAKÁVANÝ CIEĽOVÝ VÝSTUP VÝCHOVY
	CIEĽ: Potreby žiaka sú v centre záujmu v pomere s jeho vedením k zodpovednosti za svoje správanie	CIEĽ: Samostatná aktívne učiac sa bytosť schopná žiť v otvorenej informačnej spoločnosti	
EMOCIONALIZÁCIA	Rozvoj emocionálnej inteligencie Sebavedomie – pripustenie emócií, hovorenie o emóciách, sledovať fyziologické prejavy tela Sebariadenie – zmena situácie, vytlačenie Sebamotivácia – optimistický spôsob	Empatia Solidarita	Slušná osobnosť smerujúca k emocionálnej zrelosti, ktorá vie vychádzať s ostatnými ľuďmi

<p>PODPORA</p>	<p>vysvetľovania situácie Empatia – aktívne počúvanie</p> <p>Angažovanosť – samostatná tvorba medziľudských vzťahov</p> <p>–klíma v školskom internáte (ŠI) – osobnosť vychovávateľa.</p>		
<p>MOTIVÁCIA</p> <p>PODPORA</p>	<p>Aktívny žiak</p> <p>– zaujímavé, primerané, zážitkové činnosti – otvorené úlohy – pozitívne hodnotenie – akceptácia individuálnych schopností žiaka – orientácia na silné stránky žiaka – motivačný program – dobrovoľnosť účasti žiaka na VVČ „kultúra ŠI“ / spolupráca, spoločné ciele</p>	<p>Samostatná práca</p> <p>Vytýčenie osobných cieľov</p> <p>Seba hodnotenie</p> <p>Sebaúcta</p>	<p>Aktívna osobnosť</p>
<p>SOCIALIZÁCIA</p> <p>PODPORA</p>	<p>Komunikačné zručnosti</p> <p>– partnerský dialóg – bohatosť života v ŠI – informačný systém v ŠI – úroveň komunikácie v ŠI /otvorenosť – komunikácia v konflikte, konflikt riešiť pokojne, chyby žiaka nebrať osobne, neironizovať</p>	<p>Solidarita</p> <p>Dobrovoľníctvo</p> <p>Interkulturalita</p> <p>Aktivita pri získavaní sociálnej skúsenosti</p>	<p>Osobnosť schopná samostatne vytvárať kvalitné medziľudské vzťahy</p>
<p>AUTOREGULÁCIA</p> <p>PODPORA</p>	<p>Rozvíjanie hodnotovej orientácie</p> <p>– osobný príklad – učenie žiaka argumentácii – otvorenosť k: hodnotám rôznorodosti participácii konfliktom / pravidlá, dohody, tolerancia chybám</p> <p>– NIE: Chyba = trest = reštrikcia – ÁNO: Chyba = zdroj rozvoja, proces odstraňovania chýb – Odstraňovať stres žiaka z chýb – hovoriť o svojich vlastných chybách, permanentná reflexia a autoreflexia</p>	<p>Participácia na živote ŠI, obce na posilňovaní základných hodnôt: – ľudské práva – boj proti rasizmu – solidarita – interkulturálny dialóg</p>	<p>Osobnosť orientujúca sa v hodnotách</p>

KREATIVIZÁCIA	Rozvoj tvorivosti	Participácia na zmenách v živote ŠI, obce	Tvorivá osobnosť
PODPORA	<ul style="list-style-type: none"> - kreatívny štýl riadenia VVČ - kreatívny vychovávateľ - miera autonómie vychovávateľa - klíma/atmosféra v ŠI - miera slobody, dobrovoľnosti - u žiaka podporovať: <ul style="list-style-type: none"> kritické myslenie zvedavosť iniciatívu originalitu samostatné riešenie problémov 	Práca v projektoch	

Tvorivo-humanistickú výchovu možno chápať ako základ výchovy a vzdelávania v internáte a neformálne vzdelávanie, ako jej „nadvstavbu“. Nadvstavbu, ktorá vyjadruje potrebu prípravy žiakov na život v nových, zmenených spoločenských podmienkach. To znamená, že predpokladom prechodu alebo skôr prepomenia humanistickej výchovno-vzdelávacej činnosti s neformálnym vzdelávaním je predchádzajúca kvalitná realizácia komplexnej tvorivo-humanistickej výchovy. Ak chceme u žiakov rozvíjať napr. „aktívne“ občianstvo, participáciu, interkulturalitu, dobrovoľníctvo (neformálne vzdelávanie), mali by sme predtým u nich rozvíjať, napr. emocionálnu inteligenciu, efektívnu komunikáciu, kritické myslenie, samostatné riešenie problémov, schopnosť niesť zodpovednosť za svoje konanie, tvorivosť, hodnotovú orientáciu, argumentáciu, sebahodnotenie, sebaúctu a pod.

2.5 | Tematické oblasti výchovy (výchovné oblasti) a ich ďalšie rozlíšenie

OBLASŤ VÝCHOVY	ZÁKLADNÉ ROZLIŠENIE	ĎALŠIE ROZLIŠENIE
Spoločenská výchova	Klasická spoločenská výchova napr.: <ul style="list-style-type: none"> - kultúra správania - tanečný kurz 	Výchova k aktívnemu občianstvu <ul style="list-style-type: none"> - aktívna účasť na zmenách v živote ŠI, obce - participácia
Mravná výchova	Klasická mravná výchova <ul style="list-style-type: none"> - morálka - etika 	Výchova k hodnotám <ul style="list-style-type: none"> - spolupráca - argumentácia - participácia - zodpovednosť - seba hodnotenie, sebaúcta (EQ)
Výchova k manželstvu a rodičovstvu	Pracovné zručnosti výchovy k manželstvu a rodičovstvu (pracovnej výchove) <ul style="list-style-type: none"> - praktické činnosti - varenie, pečenie - šitie, údržba 	Výchova k partnerstvu <ul style="list-style-type: none"> - sexuálna výchova - rodičovstvo

Estetická výchova	Klasická estetická výchova – estetické činnosti – kultúra správania – imidž – skrášlenie prostredia	Výchova k umeniu – kultúrne podujatia – vlastná tvorba
Telesná výchova	Klasická telesná výchova – športové činnosti – súťaže – relaxačné cvičenia	Zdravotná telesná výchova – otázky zdravia a zdravého životného štýlu – hygiena
Ekologická výchova	Klasická ekologická výchova – zeleň v ŠI – brigády v okolí ŠI	Environmentálna výchova – otázky ochrany životného prostredia – úspora energií – triedenie odpadu

Podrobnejšie rozlíšenie jednotlivých oblastí výchovy umožňuje realizáciu pestrejšej výchovno-vzdelávacej činnosti a stanovenie špecifickejších výchovno-vzdelávacích cieľov. V konečnom dôsledku to znamená výchovno-vzdelávací proces zameraný na skutočne komplexný rozvoj osobnosti žiakov.

2.6 | **Písomné prípravy vychovávateľa na výchovno-vzdelávaciu činnosť**

Téma písomných príprav vychovávateľov na výchovno-vzdelávaciu činnosť vyvoláva diskusiu, v ktorej zvyčajne odznievajú predovšetkým argumenty o tom, prečo prípravy nepísať.

Dlhoročné poznatky z analýz úrovne výchovno-vzdelávacej činnosti jednoznačne ukazujú, že:

- Písomná príprava vychovávateľa je nevyhnutná, pričom nie je rozhodujúca dĺžka pedagogickej praxe vychovávateľa.**
- Vychovávateľ musí výchovno-vzdelávaciu činnosť (ďalej iba „VVČ“) realizovať odborne. Odbornosť znamená systémovosť, postupnosť a cieľavedomosť (plnenie výchovného programu). Takáto činnosť si od vychovávateľa bezpodmienečne vyžaduje:**
 - **premýšľať výchovno-vzdelávací cieľ**, pričom vychovávateľ musí dodržiavať určitú taxonómiu cieľov, teda postupovať od špecifických nižších (čiastkových) cieľov k cieľom vyšším,
 - **premýšľať si metódy, formy a prostriedky práce**, ktoré umožnia najefektívnejšie plnenie cieľov a zároveň dajú konkrétnej výchovno-vzdelávacej činnosti pre žiakov príťažlivý a zaujímavý obsah,
 - **dodržiavať výchovný plán a výchovné osnovy**, čo znamená, že mnohé výchovno-vzdelávacie činnosti musia na seba nadväzovať (rozvíjanie a kultivovanie vedomostí, zručností, postojov),
 - **hodnotiť splnenie konkrétnych stanovených cieľov.**
- Písomná príprava musí byť preukázateľná (napr. na vyžiadanie pri kontrole vykonávanej vedúcim zamestnancom internátu) v týchto bodoch:**
 - **názov výchovnej oblasti** (ktorá bude mať vo VVČ dominantné zastúpenie),
 - **téma VVČ** (názov VVČ musí byť zaujímavý, motivujúci, vystihujúci obsah VVČ, musí byť v súlade s názvom obsahu výchovných osnov v jednotlivých výchovných oblastiach),

- **výchovno-vzdelávací cieľ** (stručný, konkrétny, jasný – splniteľný na konkrétnej VVČ),
- **metóda** (ktorá je tzv. cestou pri realizácii VVČ),
- **forma** (konkretizovaná metóda),
- **prostriedok** (zdroj – všetko, čím môžeme metódu a formu realizovať).

Vychovávateľ uvedie metódu, formu a prostriedok, ktoré bude v konkrétnej výchovno-vzdelávacej činnosti (VVČ) preferovať:

- **vyhodnotenie** (stručný opis, či bol splnený stanovený výchovno-vzdelávací cieľ, ak nie, čo bolo dôvodom jeho nesplnenia).

O rozsahu ďalších náležitostí písomnej prípravy rozhoduje samotný vychovávateľ. Táto časť príprav závisí od jeho skúseností, vedomostí, zručností a tvorivosti alebo vlastnej potreby dôkladnejšie sa pripraviť alebo nie.

2.7 | Stanovenie výchovno-vzdelávacieho cieľa

Pre väčšinu vychovávateľov je pomerne zložitým problémom stanoviť si primeraný a konkrétny výchovno-vzdelávací cieľ (ďalej iba „cieľ“).

Najčastejším problémom je:

- **stanovenie príliš všeobecného – obsiahleho cieľa (takýto cieľ je nereálny, nemerateľný, teda je aj nesplniteľný),**
- **formulácia cieľa orientovaného na činnosť vychovávateľa.**

Pre stanovenie cieľa vo výchove mimo vyučovania platia tieto zásady:

- **cieľ** vo výchove mimo vyučovania má **žiaka aktivizovať a motivovať k činnosti,**
- **iba aktívna činnosť žiaka** vedie k dosiahnutiu cieľa,
- **vyššie ciele** možno dosahovať **prostredníctvom nižších, konkrétnejších cieľov** v jednotlivých oblastiach výchovy. **Nemožno si stanoviť ihneď najvyšší cieľ** napr. dosiahnuť, aby všetci žiaci boli schopní zodpovedne sa podieľať na svojom osobnostnom rozvoji,
- **formuláciu cieľa orientovať na osobnosť žiaka** (to, čo bude žiak po skončení VVČ alebo ucelebného tematického okruhu výchovy, výchovného programu schopný, napr: precítiť, vyjadriť, rozlíšiť, pomenovať, urobiť, zaujať postoj, poznať, uvedomiť si alebo vedieť).

Pre ujasnenie problematiky uvádzame príklad stanovenia cieľa pri konkrétnej výchovno-vzdelávacej činnosti. V našom príklade bude VVČ orientovaná na rozvíjanie komunikačných kompetencií žiaka, konkrétne komunikačnej zručnosti: „**AKTÍVNE POČÚVANIE**“. V tomto prípade môže byť stanovenie cieľov nasledovné:

Najvyšší cieľ (napr.): Pochopiť zmysel aktívneho počúvania.

Splnenie tohto najvyššieho cieľa predstavuje výstup, ktorý spočíva v schopnosti žiaka uvedomiť si a pochopiť aktívne počúvanie. Úroveň tejto jeho zručnosti je možné „odmerať“, pozorovaním jeho komunikácie napr. pri výskyte konfliktu, prípadne pri riešení konfliktu vo výchovnej skupine, alebo s vychovávateľom (takto si vieme overiť, či žiak vie aktívne počúvať).

Konkrétne čiastkové (nižšie) ciele, napr:

1. **precítiť aktívne počúvanie (najnižší cieľ),**
2. **vyjadriť aktívne počúvanie,**
3. **sústrediť sa na aktívne počúvanie (tréning),**
4. **uvedomiť si aktívne počúvanie (pochopenie najvyšší cieľ),**
5. **zručnosť aktívne počúvať – aplikácia pochopenia aktívneho počúvania.**

V ďalšom príklade štruktúry cieľa uvádzame ciele vo vzostupnej hierarchii. **Najnižší cieľ má úroveň 1 a najvyšší cieľ má úroveň 4. Úroveň 5 predstavuje komunikačnú zručnosť žiaka aktívne počúvať.**

Príklad štruktúry cieľa: Pochopiť zmysel aktívneho počúvania

Zručnosť žiaka aktívne počúvať 5. schopnosť chcieť a používať aktívne počúvanie v praxi
Uvedomiť si aktívne počúvanie (pochopiť aktívne počúvanie) 4. najvyšší cieľ
Sústrediť sa na aktívne počúvanie (tréning aktívneho počúvania v rôznych situáciách) 3. vyšší / čiastkový cieľ
Vyjadriť aktívne počúvanie (zoznamovanie sa aktívnym počúvaním) 2. vyšší / čiastkový cieľ
Precítiť aktívne počúvanie (vstupné informácie, dramatizácia) 1. najnižší cieľ

Na záver uvádzame 3 príklady štruktúry povinnej časti písomnej prípravy vychovávateľa. Príklady predstavujú cestu ako splniť stanovený cieľ zaujímavým obsahom VVČ. Úspešnosť VVČ však napokon závisí od toho, či vychovávateľ zaujímavú písomnú prípravu „pretaví“ do zaujímavej „zážitkovej“ VVČ, ktorá dostatočne osloví žiakov. V každom prípade naše príklady potvrdzujú dôležitosť povinnej písomnej prípravy v určených bodoch.

Príklad štruktúry povinnej časti písomnej prípravy vychovávateľa č.1

Výchovná oblasť	Spoločenská výchova
Názov	Viem aktívne počúvať ?
Výchovno-vzdelávací cieľ	Precítiť aktívne počúvanie
Metóda	Vysvetlenie, hranie rolí, tréning
Forma	Scénka, diskusia, debata, hranie rolí
Prostriedok	Médiá, práca žiakov, výstava

Príklad štruktúry povinnej časti písomnej prípravy vychovávateľa č.2

Výchovná oblasť	Mravná výchova
Názov	Predsudky a stereotypy
Výchovno-vzdelávací cieľ	Rozlíšiť netolerantné a diskriminačné správanie
Čiastkové výchovno-vzdelávacie ciele	<ul style="list-style-type: none">– precítiť netolerantné a diskriminačné správanie– vyjadriť netolerantné a diskriminačné správanie– pochopiť rozdiel medzi netolerantným a diskriminačným správaním
Metóda	Vyjasňovanie hodnôt, brainstorming, dramatizácia
Forma	Scénka, debata
Prostriedok	Literatúra, video, CD

Príklad štruktúry povinnej časti písomnej prípravy vychovávateľa č.3

Výchovná oblasť	Ekologická výchova
Názov	Čo môžeme urobiť pre životné prostredie ?
Výchovno-vzdelávací cieľ	Rozlíšiť základné problémy životného prostredia Byť schopný tímovej práce pri vypracovaní projektu
Metóda	Brainstorming, aktivizácia, vyjasnenie hodnôt, subsidiarita
Forma	Prezentácia, argumentácia
Prostriedok	Výzva programu „Zelené oázy“, práca na projekte

2.8 | Ponuka výchovno-vzdelávacej činnosti

Základné činnosti v internáte sú:

- výchovno-vzdelávacia činnosť,
- príprava žiakov na vyučovanie,
- záujmová činnosť,
- relaxačná činnosť.

Osvedčenou formou prípravy žiakov na vyučovanie je pružný čas štúdia, to znamená, že žiaci si sami zvolia hodinu aj dĺžku prípravy na vyučovanie, pričom je v záujme nerušenej prípravy všetkých žiakov v internáte vyčlenený určitý časový úsek, keď sú v priestoroch výchovných skupín alebo študovni realizované pokojné, tiché činnosti. Takýmto spôsobom sa u žiakov rozvíja samostatnosť, schopnosť plánovať a zodpovednosť za kvalitu vlastnej prípravy na vyučovanie.

Tradičný model „povinného“ štúdia považujeme za zastaraný a z hľadiska žiakov neprirodzený, pretože nerešpektuje individuálne potreby, tempo a záujmy žiakov.

Systém pružného štúdia kladie zvýšené nároky na vychovávateľa, ktorý musí:

- poznať systém prípravy a študijné výsledky každého žiaka,
- poznať potenciál žiaka,
- motivovať žiaka k systematickej a kvalitnej príprave,
- vykonať príslušné opatrenia v prípade podcenenia prípravy na vyučovanie žiakom.

Ostatné činnosti sa v internáte realizujú v procese výchovno-vzdelávacej činnosti podľa výchovného programu. Jej hlavným cieľom je rozvoj osobnosti každého žiaka, jeho schopností a možností.

Vychovávateľ rešpektuje princíp dobrovoľnosti a slobodnej voľby žiakov v účasti na výchovno-vzdelávacej činnosti.

Základnou organizačnou formou výchovy a vzdelávania je výchovno-vzdelávacia činnosť/aktivita (ďalej iba činnosť).

Analýzy ponúk činností v ŠI (prieskumy autorky 2004 a 2006) ukazujú, že najčastejším problémom je nedostatočne pestrá, jednostranná ponuka činností, ktorá vyplýva z:

- preferencií určitej oblasti výchovy vychovávateľom,
- preferencií osobných zručností vychovávateľa,
- neznalosti modernejších metód a foriem práce,
- neschopnosti vytýčiť adekvátne a taxonómiu rešpektujúce ciele.

Vychovávateľ musí projektovať činnosti tak, aby uspokojil záujmy a potreby rozvíjajúce osobnosti čo najväčšieho počtu žiakov v skupine. To znamená, že žiakom ponúka rozmanité, príťažlivé a kvalitné činnosti tak, aby sa v priebehu najviac **dvoch týždňov vystriedali všetky oblasti výchovy**.

Takéto projektovanie predpokladá, že vychovávateľ ponúkne žiakom svojej výchovnej skupiny **minimálne dve činnosti denne**.

Prípadným oponentom tvrdíme, že táto úloha je skutočne splniteľná (autorka pôsobila v internáte, kde vychovávateľa ponúkali žiakom bežne aj tri činnosti denne).

Vyžaduje si to:

- **profesionálny prístup k práci,**
- **trávenie pracovného času so žiakmi svojej výchovnej skupiny,**
- **kvalitnú prípravu a schopnosť vhodného plánovania činností,**
- **individuálny prístup ku žiakom,**
- **znalosť moderných motivačných, aktivizujúcich, zážitkových metód a foriem práce,**
- **permanentné vzdelávanie a sebavzdelávanie,**
- **ovládanie špecifických zručností,**
- **motiváciu a podporu od vedúcich pedagogických zamestnancov internátu.**

Absolútne neprijateľným stavom je, ak internát ponúka žiakom jednu aktivitu za týždeň, alebo vychovávateľ si časť svojho úväzku výchovno-vzdelávacej práce (priamej činnosti so žiakmi) odpracováva v nočnej práci, na vrátnici alebo administratívnou činnosťou, napriek tomu, že žiaci jeho výchovnej skupiny sú v internáte. Aj s takýmito anomáliami sme sa v našej praxi, bohužiaľ, stretli. Tento stav ukazuje na absolútne nekvalitný systém riadenia internátu zo strany vedúcich pedagogických zamestnancov.

Plánovanie výchovno-vzdelávacej činnosti odporúčame formou týždenných ponúk činností. Tento spôsob sa ukazuje ako najefektívnejší a najflexibilnejší.

Hodnotenie komplexnosti výchovno-vzdelávacej činnosti musí kontrolovať príslušný vedúci pedagogický zamestnanec internátu. Napríklad dôkladná analýza ponúk činností za vytipovaný mesiac poskytne dostatok informácií o tom, či vychovávateľa realizujú systematický výchovno-vzdelávací proces vo všetkých oblastiach výchovy, či poskytujú zaujímavý obsah výchovy a pod.

2.9 | Úloha vychovávateľa pri rozvoji tvorivosti žiaka

Špecifickosť vplyvu vychovávateľa na žiaka a naopak, vplyv žiaka na vychovávateľa sa v internáte prejavuje tým, že sa:

- prelína **intenzívnejšie** ako vo vzťahoch medzi učiteľom a žiakom v škole,
- **očakáva vyššiu mieru iniciatívy** od vychovávateľa,
- kultivovanie tvorivosti žiakov musí realizovať **najmä pozitívnu motiváciu žiakov k dobrovoľnej činnosti**, nie direktívne, nátlakom.

Vychovávateľ samotný musí byť pre žiaka vzorom tvorivosti. Vychovávateľ musí byť schopný:

1. Akceptovať tvorivosť žiaka:

- neznižovať, nezavrňovať nápady žiaka,
- neodrádzať ho od činnosti,
- povzbudzovať ho v tvorivosti, dávať mu najavo, že jeho myšlienky sú zaujímavé, cenné.

2. Vytvárať podmienky na aktívnu tvorivosť žiaka:

- motivovať žiaka k tvorivosti,
- vytvárať dostatok príležitosti či atmosféru vhodnú na to, aby sa žiaci mohli prejsť v tvorivom myslení, aby sa mohli učiť z vlastnej iniciatívy,
- vytvárať podmienky na spontánne správanie sa žiaka.

3. Vytvárať podmienky na neustále rozvíjanie už prejavenej tvorivosti žiaka:

- žiaka neustále motivovať, aby aj prostredníctvom tvorivého myslenia pracoval na svojom osobnostnom rozvoji a osvojil si proces celoživotného učenia sa,
- aplikovať pozitívnu motiváciu ako rozhodujúcu metódu práce vychovávateľa (voľný čas žiaka),
- učiť a rozvíjať tvorivé myslenie aj u žiakov, ktorí nemajú primeraný záujem ani o vzdelávanie sa v procese formálneho vyučovania v škole. Pre takýto typ žiakov býva účinná iba pozitívna motivácia, vychádzajúca z prvkov humanistického hodnotenia žiaka,
- od zručnosti vychovávateľa závisí, či sa jeho žiaci stanú v rámci svojich možností tvorivými alebo nie.

4. Uplatňovať metódy práce, ktoré podporia rozvoj tvorivosti žiaka, najmä:

- metódy a formy vychádzajúce zo zážitkovej pedagogiky,
- majúce oddychovo – relaxačný charakter.

2.10 | Vplyv vychovávateľa na hodnotenie žiaka

V podmienkach internátu má vychovávateľ omnoho viac priestoru na hodnotenie žiaka ako v škole. V záujme predchádzať nedostatky v hodnotení žiakov je dôležité, aby si každý vychovávateľ pripustil možnosť určitej subjektivity jeho hodnotenia žiakov, ale predovšetkým sa musí snažiť o **čo najväčšiu mieru objektivity v hodnotení žiaka** (Kosová).

V praxi to znamená, že vychovávateľ nebude hodnotiť na základe:

- preferovania výkonu žiaka,
- bezprostredného výkonu žiaka,
- porovnávanie žiaka s normou a skupinou,
- autoritatívnych pozícií a nedôvere voči žiakovi,
- preferovania vonkajšej disciplíny žiaka (napr. pozdrav).

Vychovávateľ ďalej nesmie hodnotiť žiaka na základe

- prvého dojmu,

- predsudku,
- sympatie a antipatie,
- neochoty zmeniť názor „nevidieť“ rozvoj alebo stagnáciu žiaka,
- neschopnosti empatie,
- „škatulkovania“ žiaka.

Takéto hodnotenie sa dlhodobo premieta do hodnotovej orientácie žiaka, do jeho sebahodnotenia, prípadne do kritérií, ktorými bude žiak neskôr hodnotiť iných ľudí. Zároveň môže predstavovať aj hrozbu narušenia osobnosti a zdravého vývoja žiaka.

Hodnotenie žiaka môže byť významným motivačným nástrojom jeho ďalšieho pozitívneho osobnostného rozvoja.

V záujme pozitívneho osobnostného rozvoja žiaka musí vychovávateľ uplatňovať humanistické hodnotenie založené na:

- individuálnom prístupe a rešpektovaní individuality osobnosti každého žiaka,
- otvorenosti hodnotenia a rešpektovaní zmien (pozitívnych aj negatívnych) vo vývoji žiaka,
- komplexnosti hodnotenia – nehodnotiť iba bezprostredný výkon, ale komplexne celú osobnosť,
- objektívnosti hodnotenia – nehodnotiť žiaka podľa svojich objektívnych predstáv a očakávaní,
- vedení žiaka k sebahodnoteniu,
- poskytovaní a prijímaní spätnej väzby.

Humanistické hodnotenie si vyžaduje dokonalé poznanie žiaka, jeho záujmov, potrieb, schopností a ambícií.

Humanistické hodnotenie žiaka významne prispieva k pozitívnemu rozvoju osobnosti pretože:

- aktivizuje žiaka k činnostiam, ako je učenie, hra, práca,
- vedie žiaka k radostnej účasti na týchto činnostiach,
- podporuje zvedavosť, kritické myslenie, tvorivosť, samostatnosť, aktivitu žiaka,
- rozvíja túžbu žiaka po poznaní,
- rozvíja a podporuje komunikačné zručnosti žiaka,
- umožňuje vytvárať kvalitné medziľudské vzťahy s inými ľuďmi.

2.11 | Motivačný program internátu

Práca vychovávateľa v internáte je zaujímavá, ale zároveň mimoriadne náročná až stresová. Ešte aj v súčasnosti je spoločensky, rodičmi žiakov, ale dokonca aj priamo na pracovisku nedocenená. Kvalitný vedúci pedagogický zamestnanec by preto mal venovať dostatočnú pozornosť motivácii svojich vychovávateľov.

Vytvorenie kvalitného motivačného programu si vyžaduje realizáciu týchto krokov:

1. **Analýza** motivačnej štruktúry vychovávateľov a ich spokojnosti s faktormi práce.
2. **Porovnanie** analytických poznatkov o vychovávateľoch s možnosťami stimulačných nástrojov, metód a techník, podľa úrovne motivácie vychovávateľov stanoviť druh motivačného programu založený, napr. na spoločnom prijímaní a plnení cieľov, vzájomnej spolupráci a posilňovaní silných stránok vychovávateľov).
3. **Výber** stimulačných nástrojov, metód a techník zodpovedajúcich motivačnej štruktúre zamestnancov a úrovni sociálnej klímy vychovávateľov.

Zásady motivačného programu:

1. Venovať pozornosť každému nápadu – aj málo významnému.
2. Vytvárať organizačné podmienky na permanentné zlepšovanie komunikácie medzi zamestnancami.
3. Vytvárať podmienky na možnosť zažiť úspech každého vychovávateľa.
4. Preferovať tímovú prácu.
5. Umožniť vychovávateľom samostatné vypracovanie kritérií hodnotenia a ich pružné inovovanie.

Motivačné nástroje:

1. Posilňovať tvorivý charakter práce.
2. Podporovať ďalšie vzdelávanie vychovávateľov.
3. Skvalitniť informačný systém a komunikáciu medzi zamestnancami.
4. Podporovať iniciatívu vychovávateľov.
5. Rovnomerne rozdeľovať úlohy.
6. Podporovať spoluprácu a zdravé medziludské vzťahy.
7. Skvalitňovať pracovné podmienky vychovávateľov.
8. Oznamovať každú zmenu v dostatočnom predstihu.
9. Zvýšiť podiel samostatnosti a zodpovednosti vychovávateľov.
10. Prijímať spätnú väzbu – kritiku vychovávateľov.
11. Upevňovať pocity užitočnosti, uznania a spolupatričnosti vychovávateľov.
12. Podporovať vychovávateľov – stáť pri nich.

Metódy motivačného programu

1. Osobný príklad.
2. Rozhovor.
3. Pozitívne hodnotenie – motivačný hodnotiaci rozhovor.
4. Odmeny.
5. Aktívne počúvať o problémoch.
6. Kontrola.
7. Hospitácia.
8. Delegovanie kompetencií.

3 | **Výchovný program internátu**

Vypracovanie a zverejnenie výchovného programu školského internátu (ďalej iba VPŠI) je od účinnosti zákona č.245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) novou povinnosťou riaditeľa školského internátu (ďalej iba internát) a v prípade, že je školské zariadenie súčasťou školy, tak za vypracovanie a zverejnenie VPŠI zodpovedá riaditeľ školy. Podľa výchovného programu sa postupuje v internátoch od 1. septembra 2009.

3.1 | **Tvorba jednotlivých častí výchovného programu internátu (ďalej iba VPŠI)**

Tvorba VPŠI dáva jeho tvorcom dostatočný priestor a slobodu pri stanovení cieľov a celkového výchovného programu. Jediným obmedzením je, že VPŠI musí splniť tieto požiadavky:

- a) Musí byť vypracovaný **v súlade s cieľmi a princípmi zákona o výchove a vzdelávaní.**
- b) Musí **rozvíjať** vedomosti, zručnosti a postoje žiakov **získané vo výchovno-vzdelávacej činnosti v škole.**
- c) Musí **rešpektovať záujmy a potreby žiakov.**

Pred začatím tvorby VPŠI je potrebné:

- dôsledne preštudovať školský zákon,
- oboznámiť sa s príslušným školským vzdelávacím programom,
- motivovať všetkých vychovávateľov, aby sa zapojili do vypracovania VPŠI,
- vypracovať kvalitnú (SWOT, prípadne STEPE) analýzu podmienok v školskom zariadení (ďalej iba „ŠI“),
- vytýčiť špecifické ciele ŠI,
- zosúladiť ciele a princípy vo VPŠI s cieľmi a princípmi uvedenými v zákone č. 245/2008,
- určiť kľúčové kompetencie detí a žiakov v ŠI, ktoré sa budú výchovným programom rozvíjať.

Ďalej je dôležité premyslieť:

- najvhodnejší model výchovno-vzdelávacieho procesu v internáte v rámci platnej legislatívy, ktorá bude spĺňať uvedené požiadavky,
- ktoré z kľúčových kompetencií a vzdelávacích štandardov v škole sa budú rozvíjať v kompetenciách, vo výchovných štandardoch školského zariadenia,
- obsah výchovných štandardov,
- názvy výchovných oblastí, počet výchovno-vzdelávacích aktivít vo výchovných oblastiach v jednotlivých ročníkoch (výchovný plán),
- výchovno-vzdelávacie ciele, obsah a počet výchovno-vzdelávacích aktivít vo výchovných oblastiach podľa jednotlivých ročníkov (výchovné osnovy),
- pedagogické stratégie a metódy práce, ktorými sa budú rozvíjať kľúčové kompetencie žiaka.
- postupy ďalšej inovácie alebo aktualizácie VPŠI,
- oblasti ďalšieho vzdelávania vychovávateľov.

3.1.1 | **Štruktúra VPŠI**

V zmysle ustanovenia § 8 ods. 4 školského zákona VPŠI obsahuje tieto časti:

1. Názov / logo výchovného programu.
2. Vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy.
3. Formy výchovy a vzdelávania.
4. Tematické oblasti výchovy.
5. Výchovný plán.

6. Výchovný jazyk.
7. Personálne zabezpečenie.
8. Materiálno-technické a priestorové podmienky.
9. Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní.
10. Vnútorý systém kontroly a hodnotenia žiakov.
11. Vnútorý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov internátu.
12. Požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov.

Ďalšou súčasťou výchovného programu sú, v zmysle ustanovenia §10 ods. 5 školského zákona, výchovné osnovy a výchovné štandardy.

Názov VPŠI

Z názvu musí byť jasné, že ide o VPŠI. Názov môže mať tvorivý podtitul. Dobre zvolený tvorivý podtitul, prípadne logo, môže zreteľnejšie vystihnúť filozofiu a zameranie VPŠI.

Odporúčame uviesť aj ďalšie úvodné identifikačné údaje, ktoré poskytujú prvé informácie o školskom internáte. Preto je dôležité premyslieť si ich formu a úpravu. Všetky údaje môžete zapísať v „titulnom liste“.

Poznámka

Príklad titulného listu uvádzame v prílohe 1

Titulný list

Odporúčame uviesť názov a adresu školského internátu (**názov školského internátu [ďalej len „ŠI] a jeho adresu píšete presne tak, ako je uvedené v zriaďovacej listine**), formy výchovy a vzdelávania, druh ŠI, výchovný jazyk, dátum vytvorenia VPŠI (platnosť VPŠI), dátum prerokovania VPŠI v pedagogickej rade školy alebo v pedagogickej rade ŠI a v rade ŠI alebo v rade školy, názov a adresa zriaďovateľa ŠI, podpis riaditeľa ŠI a pečiatka školského internátu alebo školy.

Formy výchovy a vzdelávania

Školský zákon neustanovuje osobitným ustanovením formy výchovy a vzdelávania v ŠI. V zmysle ustanovenia § 54 ods. 2 školského zákona sa denná forma štúdia uskutočňuje ako celodenná, poldenná, týždenná alebo nepretržitá. Toto definovanie odporúčame uplatniť aj pri určení formy výchovy a vzdelávania v ŠI. ŠI uvedie tú formu výchovy a vzdelávania, ktorú uplatňuje.

Dátum vytvorenia VPŠI

Je dôležitý údaj na potvrdenie doby platnosti VPŠI. Platnosť výchovného programu uvádzajte k prvému dňu školského roka. Platnosť výchovného programu sa určuje na obdobie komplexnej dĺžky pobytu žiaka v ŠI (ak si program nevyžaduje žiadne úpravy, môže sa používať aj v ďalšom období). V priebehu realizácie programu sa môže stať, že bude potrebné inovovať niektorú časť VPŠI.

V prípade potreby vykonania zmeny vo VPŠI (inovačná, organizačná, personálna, materiálna, priestorová a pod.), bude nutné takúto zmenu zaznamenať písomným dodatkom alebo, ak bude potrebné vykonať zmeny väčšieho rozsahu, tak vypracovaním nového VPŠI. Ďalším dôležitým údajom je dátum prerokovania VPŠI v pedagogickej rade školy alebo v pedagogickej rade ŠI, v rade ŠI, ak je ŠI súčasťou školy, tak v rade školy.

3.1.2 | Vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy

Ciele a poslanie výchovy a vzdelávania v ŠI musia vychádzať zo školského zákona a z analýzy podmienok (materiálnych, technických, priestorových a personálnych) ŠI. Pri vypracovaní analýzy podmienok ŠI odporúčame využiť SWOT, prípadne STEPE analýzu, podľa ktorej ŠI pomenuje svoje silné a slabé stránky, možné riziká (ohrozenia) a šance (príležitosti) pre súčasné a budúce poslanie výchovy mimo vy-

učovania a vo voľnom čase, s ohľadom na potreby výchovno-vzdelávacieho procesu, na záujmy a potreby žiakov, vychovávateľov a ďalších zamestnancov ŠI, rodičov a cieľov kontrolnej činnosti.

K analýze podmienok ŠI by sa mali vyjadriť všetci vychovávatelia. Špeciálne k materiálnym podmienkam, ku klíme/kultúre ŠI, k inovačným zámerom vo výchove a vzdelávaní, k spolupráci s rodičmi a s inými inštitúciami pod.

Zdrojmi analýzy môžu byť predchádzajúce údaje z hodnotiacich správ, z rôznych kontrolných záverov, zo spätnej väzby so žiakmi, rodičmi, pedagógmi a pod. Objektívnym zdrojom pre analýzu môže byť pozorovanie kultúry/klímy ŠI nezaujatou osobou, prípadne porovnanie úrovne iného porovnateľného ŠI.

VPŠI by mal rešpektovať výsledky analýzy, pričom by mal vychádzať predovšetkým zo silných stránok a špecifik ŠI.

Výsledkom analýzy by mal byť prehľad záverov a odporúčaní, ktoré vyplývajú zo SWOT, či STEPE analýzy.

Vo VPŠI je dôležité určiť:

- hlavné ciele ŠI (napr. výchova aktívneho občana schopného žiť v otvorenej informačnej spoločnosti),
- programové zmeny, ktoré plánuje ŠI zabezpečiť a zaviesť na dosiahnutie týchto cieľov (napr. aktivizácia a motivácia k celoživotnému vzdelávaniu, zážitková výchova, humanistická výchova),
- strategické ciele (napr. posilniť motiváciu vychovávateľov, ich profesijný a odborný rast, podporovať záujmy, osobnosť a schopnosti každého žiaka, skvalitniť spoluprácu s rodičmi, verejnosťou a inými školskými zariadeniami, zlepšiť estetiku prostredia školského zariadenia a jej okolia, zaviesť nové formy a metódy práce, zriadiť ďalšie priestory pre záujmovú činnosť a pod),
- špecifické ciele jednotlivých tematických oblastí výchovy.

Správne stanovené a reálne ciele sú základom pre kvalitný proces výchovy mimo vyučovania, umožnia jeho ďalšiu kultiváciu. Takéto ciele sa stávajú dobrým východiskom obsahu výchovy a vzdelávania, výchovných štandardov, výchovných osnov, efektívneho systému hodnotenia a najmä kvalitnej výchovno-vzdelávacej činnosti.

Odporúčame, aby si ŠI určilo vlastné zameranie, ktoré predstavuje komplexnú charakteristiku ŠI. Opis vlastného zamerania vychádza z aktuálnych podmienok a situácie v ŠI. V tejto časti je potrebné poskytnúť základné informácie o ŠI, charakterizovať ŠI verejnosti a zároveň vymedziť všetky podstatné údaje o ŠI ako východisko na tvorbu VPŠI. Z charakteristiky ŠI by malo byť jasné, aký je jeho východiskový stav pre ďalšiu pedagogickú činnosť ŠI, čo môže ponúknuť, aké má obmedzenia, alebo ktoré aktivity zatiaľ nemôže uskutočňovať, či zabezpečuje výchovu a vzdelávanie detí/žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ako chce súčasné podmienky postupne zmeniť, a aké má budúce zámery vo vzťahu k zvýšeniu kvality výchovy a vzdelávania mimo vyučovania a vo voľnom čase.

Ďalej odporúčame uviesť:

- **Veľkosť a vybavenie ŠI:** počet detí/žiakov, počet výchovných skupín, umiestnenie ŠI, stručný opis materiálneho zabezpečenia výchovy.
- **Charakteristiku detí/žiakov:** odkiaľ sú deti/žiaci (školy, obce, región) či sú v ŠI deti/žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami a ďalšie údaje.
- **Dlhodobé projekty:** v tejto časti ŠI informuje o projektoch, ktoré uskutočňovalo a uskutočňuje. Patria sem aj dlhodobé projekty v spolupráci s inými ŠI, kultúrne programy, preventívne protidrogové programy, ekologické a sociálne programy, športové projekty, stretnutia s významnými osobnosťami a pod.
- **Spoluprácu s rodičmi a inými subjektmi:** opíšte formy spolupráce a kontaktov s rodičmi, občianskymi združeniami, zriaďovateľom (rodičovská rada, deň otvorených dverí, kultúrne a športové podujatia, výstavy, krúžky, príležitostné oslavy, exkurzie a pod.). Tieto údaje by mali priblížiť deťom/žiakom, rodičom a verejnosti spôsoby, akými sú odovzdávané alebo prijímané informácie o ŠI, deťoch/žiakoch. Mali by naznačovať doterajšie a plánované formy spolupráce v prospech skvalitnenia výchovy mimo vyučovania.

3.1.3 | **Formy výchovy a vzdelávania**

Sú uvedené v titulnom liste VPŠI (týždenná, nepretržitá).

3.1.4 | **Tematické oblasti výchovy**

V **internáte** sú tematické oblasti výchovy: spoločenská výchova, mravná výchova a výchova k hodnotám, pracovná a rozumová výchova, estetická výchova, telesná výchova, výchova k manželstvu a rodičovstvu, ekologická výchova.

Hlavné činnosti v internáte sú: výchovno-vzdelávacia činnosť a uspokojovanie individuálnych potrieb a záujmov žiakov prostredníctvom mimoškolských aktivít (§ 117 ods. 1 a ods. 2 školského zákona). V bežnej praxi je hlavnou činnosťou príprava na vyučovanie.

Internát si môže stanoviť aj iné, pre neho špecifické oblasti výchovy. **Ich ciele však musia byť v súlade s cieľmi stanovenými v školskom zákone.**

Výchovno-vzdelávacie procesy sa realizujú integrovaním obsahu jednotlivých výchovno-vzdelávacích činností vo viacerých tematických oblastiach výchovy naraz, čo umožní komplexnejší rozvoj osobností detí/žiakov. Kľúčové kompetencie a osobnosť dieťaťa/žiaka sa rozvíjajú prostredníctvom realizácie hlavných (vyšších) výchovno-vzdelávacích cieľov jednotlivých tematických oblastí výchovy. Ich plnenie sa bude dosahovať realizovaním nižších, špecializovanejších a konkrétnejších cieľov v konkrétnych výchovno-vzdelávacích činnostiach/aktivitách.

Vo výchove mimo vyučovania sa skoro v každej VVČ realizuje viacero tematických oblastí výchovy súbežne, ale vychovávateľ musí v konkrétnej činnosti určiť dominantný cieľ, t.j. ktorá tematická oblasť výchovy sa aktuálne realizuje.

Pri stanovovaní výchovno-vzdelávacích cieľov treba rešpektovať istú hierarchiu. (**Poznámka:** Hierarchiu cieľov uvádzame v prílohe 2.)

ŠI si môže stanoviť aj iné, preň špecifické oblasti výchovy. Ciele však musia byť v súlade s cieľmi stanovenými v školskom zákone.

3.1.5 | **Ciele tematických oblastí výchovy**

Ciele tematických oblastí výchovy sú základom výchovných štandardov aj výchovných osnôv, pretože z cieľov výchovno-vzdelávacieho procesu vychádza obsah výchovy a vzdelávania. Pri stanovovaní cieľov treba rešpektovať istú hierarchiu:

1. **Spoločenské ciele** stoja v hierarchii najvyššie, pritom sú najvšeobecnejšie a najabstraktnejšie, napr. rozvíjať osobnosť, formovať mravné vedomie, rozvíjať tvorivé myslenie a pod.
2. **Inštitucionálne ciele** reprezentujú požiadavky internátu, napr. ciele výchovnej oblasti (alebo jej tematických celkov).
3. **Špecifické (konkrétne) ciele** stoja najnižšie a predstavujú výchovno-vzdelávacie ciele jednotlivých výchovno-vzdelávacích aktivít zamerané na rozvoj osobnosti žiaka, aby stanovené hodnoty prijímali, reagovali na ne, akceptovali ich, integrovali a zvnútorňovali sa s nimi. Vzťahujú sa na *afektívne* (citové) procesy.

Špecifické ciele musia spĺňať tieto požiadavky:

- Musia byť **konzistentné** (nižšie ciele podriaďujeme vyšším).
- Musia byť **primerané** (súlady požiadaviek cieľov s možnosťami a schopnosťami žiakov, vychovávateľov, materiálnymi podmienkami a pod.).
- Musia byť **jednoznačné** (nepripúšťa sa viacznačný význam cieľov, rôznosť vysvetlení).
- Musia byť **vyjadrené v pojmoch žiackych výkonov** (vopred stanovíme konečný stav – výkon, ktorý sa má u žiaka dosiahnuť).

- Musia byť **kontrolovateľné** (porovnávame dosiahnutý stav u žiakov so stanovenými cieľmi).
- **Rešpektujú taxonómiu** (aktívne sloveso v neurčitku) cieľov (úroveň osvojenia vedomostí, zručností, postojov). Napríklad pochopiť, precítiť, pomenovať rozlíšiť, vyjadriť atď.

Vo výchove mimo vyučovania sa v podstate v každej výchovno-vzdelávacej činnosti realizuje viac výchovných oblastí súbežne, ale vychovávateľ musí v konkrétnej VVČ určiť dominantný špecifický cieľ, ktorá výchovná oblasť sa momentálne realizuje. Špecifické ciele vyjadrujú relatívny výkon v rámci výchovnej oblasti.

3.1.6 | **Výchovný plán VPŠI**

Je súčasťou výchovného programu a určuje celkovú skladbu výchovno-vzdelávacej činnosti vo výchovných skupinách pre príslušný ročník výchovného programu.

Výchovný plán obsahuje zoznam oblastí výchovy s vymedzením najmenšieho počtu výchovno-vzdelávacích činností/aktivít v jednotlivých oblastiach výchovy v rámci celého výchovného programu alebo jeho ucelených častí, teda predstavuje minimálny, pre vychovávateľa záväzný počet výchovno-vzdelávacích činností/aktivít (ďalej len VVČ) spravidla na obdobie školského roka.

Plnenie výchovného plánu odporúčame realizovať formou týždenného plánu/programu alebo ponuky výchovno-vzdelávacej činnosti. Tento spôsob je v porovnaní s mesačným plánom výchovno-vzdelávacej činnosti flexibilnejší a efektívnejší.

Stanovený minimálny počet VVČ predstavuje vo výchovnom pláne realizáciu minimálne jednej VVČ vo výchovnej skupine denne.

Vychovávateľ musí byť schopný uspokojiť záujmy a potreby všetkých žiakov. To znamená, že ponuka VVČ v jednotlivých výchovných skupinách bude vyššia než je určený minimálny počet, a to primerane aj k vekovému zloženiu detí/žiakov.

Výchovno-vzdelávacia činnosť v ŠI nie je realizovaná prostredníctvom vyučovacích hodín a nie je časovo obmedzená tak, ako je to vo vzdelávaní v škole (okrem záujmovej činnosti v centre voľného času a školskom stredisku záujmovej činnosti). Dĺžka jej trvania závisí predovšetkým od toho ako zaujme „nadchne“ zúčastnené deti/žiakov a ako dlho dobrovoľne pri činnosti zotrávajú. Z týchto dôvodov sa vo výchovnom pláne nevymedzuje v hodinách. Každá VVČ musí plniť ciele niektorej tematickej výchovnej oblasti, preto je dôležité, aby sa v priebehu jedného až dvoch týždňov postupne a systematicky realizovali všetky tematické oblasti výchovy, a tak sa rozvíjala osobnosť dieťaťa žiaka komplexne.

3.1.7 | **Výchovný jazyk**

Výchovným jazykom v internáte je štátny jazyk. Žiakom patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám sa zabezpečuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo na výchovu a vzdelanie v ich jazyku (§12 školského zákona). Výchovný jazyk internátu musí byť zhodný s výchovným jazykom uvedeným v zriaďovacej listine internátu. Tento údaj odporúčame uvádzať na titulnom liste VPŠI.

3.1.8 | **Personálne zabezpečenie**

V tejto časti odporúčame uviesť charakteristiku vychovávateľov, príp. odborných zamestnancov, opis očakávaných požiadaviek na vychovávateľov a odborných zamestnancov (počet vzhľadom na počet detí/žiakov, kvalifikačné predpoklady, špecifické schopnosti, zručnosti a skúsenosti, ktoré sú dôležitým predpokladom kvalitného výchovno-vzdelávacieho procesu) a skutočnej situácii v personálnom zložení vychovávateľov a odborných zamestnancov. Či toto zloženie zodpovedá alebo nezodpovedá potrebe internátu, prípadne aké opatrenia treba vykonať do budúcnosti. Zaraďujú sa tu aj údaje o práci školského psychológa, asistenta vychovávateľa, pomocného a externého vychovávateľa, dobrovoľných

zamestnancov (ak ich ŠI má). Neodporúčame písať menné zoznamy zamestnancov. Uveďte tiež stručné informácie o ostatných zamestnancoch ŠI.

3.1.9 | **Materiálno-technické a priestorové podmienky**

Odporúčame uviesť popis vybavenia internátu (materiálne, technické-priestorové, technické, hygienické a pod.), ktorý by mal naznačovať, čo má internát k dispozícii, čo môže pre výchovno-vzdelávací proces využívať, aké zázemie majú vychovávatelia, prípadne, aké má ŠI obmedzenia a ako chce upraviť tieto podmienky do budúcnosti (vybavenosť oddelení/skupín, priestorov pre záujmovú činnosť, technické vybavenie, stravovanie, podmienky na duševnú hygienu detí a žiakov a pod.).

3.1.10 | **Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove**

Stručne uveďte ako je zabezpečená bezpečnosť a ochranu zdravia pri výchove detí žiakov. Uveďte tiež prípadné zámery internátu na skvalitnenie podmienok bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove.

Odporúčame uviesť, že podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní sú podrobne rozpracované v prevádzkovom a školskom poriadku ŠI alebo školy.

Neuvádzajte citácie legislatívnych predpisov a noriem!

3.1.11 | **Vnútorý systém kontroly a hodnotenia žiakov**

Súčasťou výchovno-vzdelávacieho procesu v internáte sú činnosti spojené s kontrolou a hodnotením žiakov. Hodnotenie žiakov je bežnou každodennou činnosťou, ktorú vychovávateľ v internáte vykonáva. Cieľom hodnotenia je poskytnúť žiakovi spätnú väzbu, prostredníctvom ktorej získava informácie o svojom napredovaní, či možnostiach. Internát by mal navrhnuť systém kontroly a hodnotenia žiakov.

Na hodnotenie žiakov internátu možno použiť tieto metódy:

- individuálny prístup a rešpektovanie individuality osobnosti každého žiaka,
- pozorovanie,
- motivačný rozhovor,
- povzbudenie,
- motivácia a aktivizácia,
- spätná väzba.

Hodnotenie by nemalo deliť žiakov na úspešných a neúspešných. Ďalej by nemalo byť zamerané na porovnávanie žiakov navzájom, alebo žiaka s nejakou normou. Nemalo by byť založené na subjektívnej predstave vychovávateľa. Hodnotenie by sa malo orientovať na individuálny osobnostný pokrok. Malo by rešpektovať právo žiaka na omyl a chybu.

Odporúčame stručne opísať zameranie, ciele, model (tradičný, humanistický, iný), prípadne preferované metódy hodnotenia detí/žiakov, ktoré v ŠI uplatňujete.

Podrobnejší opis systému kontroly a hodnotenia detí/žiakov odporúčame vypracovať ako samostatnú prílohu k plánu práce internátu na príslušný školský rok.

3.1.12 | **Vnútorý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov internátu**

Zabezpečuje plynulú organizáciu celého výchovno-vzdelávacieho procesu a ďalších aktivít. Internát by mal navrhnuť svoj systém kontroly a hodnotenia pedagogických zamestnancov internátu. Existujú dva

spôsoby hodnotenia: formatívne/formálne a sumatívne/sumárne. *Formatívne* hodnotenie sa používa na zvýšenie kvality výchovy a vzdelávania (napr. pomocou spätnej väzby využívať hodnotenie na zlepšenie výkonu pedagogického zamestnanca a zvýšenie dôvery medzi riadiacim a pedagogickým zamestnancom). *Sumatívne* hodnotenie sa používa na rozhodovanie (napr. využívať predovšetkým jeho hodnotiacu a kontrolnú funkciu, hodnotenie pedagogických zamestnancov manažmentom školy, zisťovať, v akých oblastiach, vychovávateľ so žiakmi dosiahol slabšie výsledky, zamerať sa na odstránenie nedostatkov).

Na hodnotenie pedagogických a odborných zamestnancov internátu možno použiť tieto metódy:

- pozorovanie (hospitácie),
- rozhovor,
- výsledky žiakov, ktorých vychovávateľ usmerňuje (zodpovednosť v príprave na vyučovanie, prístup žiaka k plneniu povinností, správanie a prejavy žiaka, schopnosť participácie spôsob využívania voľného času a pod.),
- hodnotenie výsledkov pedagogických zamestnancov v oblasti ďalšieho vzdelávania, uplatňovania inovačných metód práce, aplikovania špecifických zručností,
- hodnotenie pedagogických a odborných zamestnancov manažmentom internátu,
- vzájomné hodnotenie vychovávateľov (čo si vyžaduje aj vzájomné hospitácie a „otvorené výchovnovzdelávacie činnosti“),
- hodnotenie vychovávateľov žiakmi,
- hodnotenie vychovávateľov rodičmi.

Stručne opíšte základnú filozofiu systému kontroly a hodnotenia zamestnancov školského internátu (napr. hlavné ciele, preferované metódy a nástroje hodnotenia).

Plán kontroly a kritériá hodnotenia odporúčame vypracovať ako samostatnú prílohu k plánu práce ŠI na príslušný školský rok.

3.1.13 | **Základné podmienky vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami**

V zmysle § 8 ods. 4 školského zákona výchovný program nemusí obsahovať informácie o základných podmienkach výchovy a vzdelávania detí/žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Odporúčame tieto údaje uviesť, najmä v prípade, ak internát poskytuje výchovu a vzdelávanie aj pre deti/žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

Uvedte, či má internát vhodné alebo nevhodné podmienky na výchovu a vzdelávanie detí/žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, prípadne aké opatrenia na zlepšenie stavu internát plánuje zabezpečiť do budúcnosti.

3.1.14 | **Požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov**

Ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov (ďalej len „**ĎVPZ**“) je jedným z rozhodujúcich faktorov, ktoré pôsobia na celkovú úroveň kvality výchovno-vzdelávacieho procesu vo výchove mimo vyučovania. Internát by si mal vypracovať svoj **systém ďalšieho vzdelávania pedagogických, prípadne odborných zamestnancov** a každý rok by ho mal aktualizovať. Podrobný a konkrétny plán ĎVPZ je súčasťou ročného plánu internátu. Tento systém by mal obsahovať tieto ciele:

- Uvádzať začínajúcich vychovávateľov do pedagogickej praxe.
- Udržiavať a zvyšovať kompetenciu (spôsobilosť efektívne vychovávať a vzdelávať) pedagogických zamestnancov.
- Motivovať pedagogických zamestnancov na neustále vzdelávanie a sebvzdelávanie.
- Zdokonaľovať osobnostné vlastnosti pedagogických zamestnancov, spôsobilosti pre tvorbu efektívnych vzťahov, motivačné hodnotenie žiakov, riešenie konfliktov, komunikáciu a pod.

- Sprostredkovať pedagogickým zamestnancom najnovšie poznatky (inovácie) z metodiky výchovy jednotlivých oblastí výchovy, pedagogiky a príbuzných vied.
- Pripravovať pedagogických zamestnancov na výkon špecializovaných funkcií, napr. športový vychovávateľ, knihovník.
- Rozvíjať špecifické zručnosti pedagogických zamestnancov nevyhnutných na uspokojovanie záujmov žiakov prostredníctvom vedenia záujmových krúžkov.
- Pripravovať pedagogických zamestnancov na prácu s modernými materiálmi a materiálnymi prostriedkami: videotechnikou, výpočtovou technikou, multimédiami a pod.
- Rozvíjať tvorivosť pedagogických zamestnancov.
- Pripravovať pedagogických zamestnancov na získanie prvej a druhej atestácie.

Systém ďalšieho vzdelávania v súlade s platnou legislatívou by mal rešpektovať tieto princípy:

- Ďalšie vzdelávanie je právom i povinnosťou každého pedagogického a odborného zamestnanca internátu.
- Každý pedagogický i odborný zamestnanec internátu má mať možnosť ďalšieho vzdelávania za rovnakých podmienok.
- Ďalšie vzdelávanie a zdokonaľovanie profesionality každého pedagogického a odborného zamestnanca internátu má mať vplyv na jeho finančné ohodnotenie a profesijnú kariéru.
- Základnou hodnotou ďalšieho vzdelávania každého pedagogického a odborného zamestnanca internátu má byť kvalita výchovy a vzdelávania a nie formálne získavanie certifikátov a čiarok za účasť na školeniach.
- Pedagogickí a odborní zamestnanci internátu sa aktívne podieľajú na určovaní cieľov, obsahu, prostriedkov a vyhodnocovaní efektívnosti systému ĎVPZ.
- Internát spolupracuje s inštitúciami vytvárajúcimi systém ďalšieho vzdelávania v školstve (najmä s metodicko-pedagogickými centrami) a svoju činnosť s nimi koordinuje.
- Efektívnosť systému ĎVPZ sa pravidelne vyhodnocuje a na základe výsledkov optimalizuje.
- Prioritnou úlohou internátu by malo byť vytvorenie takých podmienok, aby každý pedagogický a odborný zamestnanec mal záujem sa neustále vzdelávať, zdokonaľovať svoje majstrovstvo a naopak, aby sa nezáujem o vzdelávanie, pohodlnosť, rutinérstvo nevyplácali.
- Obsah systému ďalšieho vzdelávania by mal byť zameraný predovšetkým na udržanie a zvyšovanie pedagogickej spôsobilosti (kompetencie) pedagogických zamestnancov. Zahŕňa najmä inovácie v pedagogike a v príbuzných vedách, v metodike jednotlivých oblastí výchovy, efektívne postupy výchovy a vzdelávania mládeže. V školskom roku 2009/2010 ide o tvorbu a aplikovanie výchovných programov školského zariadenia.

Účastníci vzdelávania by mali mať možnosť voľby organizačných foriem, metód a materiálnych prostriedkov svojho vzdelávania. Hlavnými znakmi práce vzdelávaných by mali byť: motívacia, iniciatíva, samostatnosť, aktivita, kritické postoje, spätná väzba, tvorivosť, zodpovednosť za výsledky.

Stručne opíšte súčasný stav ďalšieho vzdelávania vychovávateľov a definujte zámery, ciele a oblasti ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov vášho internátu do budúcnosti. Vypracujte plán ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov na najbližší školský rok, ktorý tvorí prílohu plánu práce internátu na príslušný školský rok.

3.2 | **Kľúčové kompetencie dieťaťa/žiaka**

Určenie kľúčových kompetencií dieťaťa/žiaka je nevyhnutným východiskom na tvorbu ďalších častí VPŠI, najmä výchovných štandardov. V zmysle ustanovenia § 10 ods.1 výchovné štandardy obsahujú súbor požiadaviek na osvojenie si vedomostí, zručností a schopností, ktoré majú deti/žiaci získať, aby mohli **nadväzovať** na vedomosti, zručnosti a schopnosti získané vo výchovno-vzdelávacej činnosti v škole.

Z uvedeného vyplýva, že kompetencie detí/žiakov v ŠI vychádzajú z daných kompetencií príslušnej školy.

Kľúčová kompetencia je **preukázaná schopnosť využívať** vedomosti, zručnosti, postoje, hodnotovú orientáciu a iné spôsobilosti pri samostatnej príprave na vyučovanie a sebavzdelávanie, v osobnostnom rozvoji, v aktívnom využívaní voľného času a v budúcom aktívnom uplatnení sa v praktickom živote.

Kľúčovými kompetenciami sa určujú požadované vedomosti, zručnosti, schopnosti, postoje a hodnotová orientácia, ktoré má mať žiak v čase ukončenia pobytu v internáte.

V internáte ide predovšetkým o **rozvíjanie** kľúčových kompetencií, ktoré žiaci získavajú vzdelávaním v škole. Rovnako ako v škole, aj v internáte chápeme vzdelávanie ako dôležitú kategóriu súborov vedomostí, zručností, postojov a hodnotovej orientácie osobnosti, ktoré potrebuje každý človek k svojmu osobnému rozvoju, sociálnemu začleneniu, k aktívnemu občianstvu a k permanentnému celoživotnému vzdelávaniu.

Kompetencie sa musia formulovať tak, aby sa zreteľne opísali všetky požiadavky na vedomosti, zručnosti, postoje, psychické vlastnosti, fyzické schopnosti, a hodnotovú orientáciu žiaka zúčastňujúceho sa na VPŠI v oblasti výchovy mimo vyučovania, ktoré sú potrebné na rozvíjanie kľúčových kompetencií získaných vzdelávaním v škole.

Nevyhnutným východiskom pre tvorbu kľúčových kompetencií žiaka v internáte, ktorými sa rozvíjajú kompetencie žiaka získavané vzdelávaním v škole je **znalosť kľúčových kompetencií žiakov vo vzdelávaní v príslušnej škole.**

Kľúčové kompetencie sú východiskom pre výchovné štandardy a pre celkovú koncepciu výchovno-vzdelávacej činnosti.

3.2.1 | **Pedagogické stratégie (stratégie VVČ)**

Sú spoločné výchovno-vzdelávacie postupy, zásady alebo pravidlá, ktorými vychovávatelia budú viesť deti/žiakov k získavaniu alebo rozvoju stanovených kompetencií.

Sú odlišné od postupov vo vzdelávaní v škole.

Pedagogické stratégie (postupy, formy a metódy práce) odporúčame určovať súbežne už pri formulovaní kompetencií. Uľahčí to prácu pri tvorbe ďalších častí vášho vzdelávacieho programu a formulovaní vzdelávacích výstupov vo výchovných osnovách a vo výchovných oblastiach.

Napríklad „**Rozvoj schopnosti participovať na pozitívnych zmenách v živote internátu**“ sa vo VVČ môže realizovať tak, že zástupcovia jednotlivých výchovných skupín sa pravidelne podieľajú na rokovaní grémia, žiackej rady internátu, pri podávaní návrhov, pripomienok k životu v internáte, alebo zorganizovaním stretnutia so zástupcami detských a mládežníckych organizácií v rámci tretieho sektora orientovaného na možnosti participácie mládeže na svojom živote, ďalej môžu pracovať na spoločnom projekte internátu týkajúcom sa spracovania otázok kvality života žiakov v internáte. Významnou stratégiou je využívanie zážitkových metód a foriem práce, ako napr. brainstorming, argumentácia, debatný klub, dobrovoľníctvo.

Spoločnými pedagogickými stratégiami pre väčšinu výchovných oblastí bude vytvorenie prostredia, ktoré žiakov aktivizuje a motivuje k rozvíjaniu kompetencií získaných na vzdelávaní v škole.

Napríklad pre „**Rozvoj osobnosti žiaka**“ bude vo všetkých výchovných oblastiach realizovaná VVČ, ktorá bude spoločne rozvíjať: samostatnosť, spoluprácu, zodpovednosť, efektívnu komunikáciu, tvorivosť, toleranciu a rozvoj praktických zručností žiaka. Realizujú sa v rámci výchovnej skupiny, ale aj v rámci celého internátu, napr. v komisiách, súťažiach, kvízoch, záujmových krúžkoch, kultúrnych, športových podujatiach, pracovných činnostiach a pod.

Pri formulovaní pedagogických stratégií **postupujte nasledovne:**

- Pozorne si preštudujte všetky kľúčové kompetencie v školskom vzdelávacom programe a starostlivo si premyslite ich začlenenie do obsahu výchovy a vzdelávania v danej výchovnej oblasti.
- Vyberte tú (alebo tie) kľúčovú kompetenciu (jej výkonovú oblasť), ktorá súvisí s obsahom výchovy a vzdelávania mimo vyučovania, podporuje a dopĺňa všetky metódy, postupy a formy práce vo výchovno-vzdelávacej činnosti. Môžete to spracovať aj formou tabuľky.

- Do tabuľky si zapisujete ako budete upevňovať, ďalej rozvíjať alebo vytvárať vybrané kľúčové kompetencie v rámci výchovy mimo vyučovania tak, aby žiakom umožnili rozvíjať, prípadne získavať nové vedomosti, zručnosti, postoje, názory, tvorivosť, kreativitu, istotu, upevnili jeho sebadôveru, sebahodnotenie, samostatnosť, zmysel pre tímovú prácu, aktivizovali ho pre vyšší výkon a pod.
- V rámci jednej výchovnej oblasti môžete identifikovať jednu alebo viac pedagogických stratégií.
- Jedna alebo viac pedagogických stratégií môžu byť spoločné aj pre viac výchovných oblastí.
- Prehľad pedagogických stratégií má byť výstižný, primeraný obsahu VVČ a individuálnym schopnostiam žiakov, reálny, zodpovedajúci stanoveným metódam, postupom a formám práce.

3.3 | **Výchovné štandardy**

Výchovné štandardy obsahujú súbor požiadaviek na osvojenie si vedomostí, zručností a schopností, ktoré majú žiaci získať, aby mohli rozvíjať vedomosti, zručnosti a schopnosti získané vo výchovno-vzdelávacej činnosti v škole. Delia sa na:

Výkonový štandard určuje kritériá úrovne zvládnutia obsahových štandardov. Sú to predpokladané cieľové výstupy, ktoré má dosiahnuť žiak na konci štvorročného pobytu v internáte, primerane svojim schopnostiam.

Obsahový štandard určuje *minimálny* obsah výchovy a vzdelávania v jednotlivých výchovných oblastiach. Jeho cieľom je zabezpečiť vyváženú štandardnú úroveň mimoškolskej výchovy v jednotlivých výchovných skupinách a zároveň predísť živelnosti (nesystematickosti) vo výchove a vzdelávaní žiakov. Obsah výchovy a vzdelávania nad stanovený minimálny obsah si vychovávateľ autonómne zvyšuje podľa špecifickej situácie vo výchovnej skupine (špeciálne záujmy, schopnosti a ciele žiakov).

Výkonový štandard je základné kritérium úrovne zvládnutia rozvoja vedomostí, zručností a schopností. Vymedzuje úroveň významných vedomostí, zručností a kompetencií, ktoré má žiak podľa očakávania preukázať po ukončení pobytu v školskom zariadení. Musí odpovedať na otázku „Čo má žiak vedieť (kognitívna oblasť), čomu musí porozumieť (kognitívna a afektívna oblasť), čo má urobiť (afektívna a psychomotorická oblasť)“, aby splnil úlohu a preukázal svoj výkon. Je zároveň vstupným (cieľová požiadavka) a výstupným (výchovný výstup) štandardom.

Výkonový štandard **spĺňa tieto požiadavky**. Je:

- v súlade s cieľom výchovno-vzdelávacieho procesu,
- primeraný schopnostiam žiaka,
- jednoznačný vo svojej formulácii,
- kontrolovateľný a merateľný,
- produktom výchovy a vzdelávania (neopisuje výchovno-vzdelávací proces).

3.3.1. | **Princíp tvorby výkonových štandardov**

Výkonové štandardy by mali byť, pokiaľ možno opísané jasne a zoradené v logickom poradí. Preto pri ich stanovení identifikujeme:

1. kognitívnu oblasť (vedomosti, intelektuálne zručnosti – uplatnenie samostatného, kritického, alebo kreatívneho myslenia, poznávacie schopnosti),
2. psychomotorickú oblasť (zručnosti, návyky), praktické zručnosti a návyky (pracovné a manuálne zručnosti, kultúrne a hygienické návyky, kreativita, pohotovosť a používanie, materiálov, prostriedkov, nástrojov a prístrojov),
3. afektívnu oblasť (postoje, city, hodnotová orientácia, sociálne a komunikačné zručnosti, občianske postoje).

Pri stanovení výkonových štandardov treba uplatňovať nasledujúce usmernenia:

1. Každé stanovenie sa začína **aktívnym slovesom v neurčitku**.

2. **V jednom stanovení** by sa malo uplatňovať iba jedno sloveso (nie je to striktné pravidlo). Ak chcete použiť viac sloviess, aplikujte radšej jeho synonymum (dve alebo viac sloviess s rovnakým významom a na rôznych výkonových úrovniach, indikujú dva alebo viac výkonov).
3. Aktívne sloveso musí byť **merateľné a pozorovateľné**.
4. Výkonový štandard predstavuje **produkt a činnosť**, nie proces.
5. Stanovenie výkonových štandardov musí byť primerane **jednoduché, konzistentné, jasne formulované, stručné, jednoznačné a zrozumiteľné**.
6. Výkonové štandardy musia byť **usporiadané podľa úrovne výkonu** – od jednoduchého po najnáročnejšie.
7. Výkonové štandardy musia odpovedať na otázku: Čo potrebuje žiak vedieť, čomu potrebuje porozumieť alebo **ako** má preukázať svoj **výkon**, aby splnil stanovený výchovno-vzdelávací výstup.

Sloveso na začiatku stanovenia výkonového štandardu musí svojou náročnosťou zodpovedať stupňu vzdelania a schopnostiam žiaka. Keďže každé sloveso musí byť merateľné a pozorovateľné, nemožno používať slovesá, ktoré sa merať nedajú, napr. posudzovať, porozumieť, chápať, vedieť, rozumieť, osvojiť si, poznať, naučiť sa, uvažovať, premýšľať atď. Na určenie primeraného slovesa môžeme použiť rôzne taxonómie, napr. prejaviť, uplatňovať, rešpektovať, vyhľadávať, pomenovať, rozlíšiť, riešiť, aplikovať a pod.

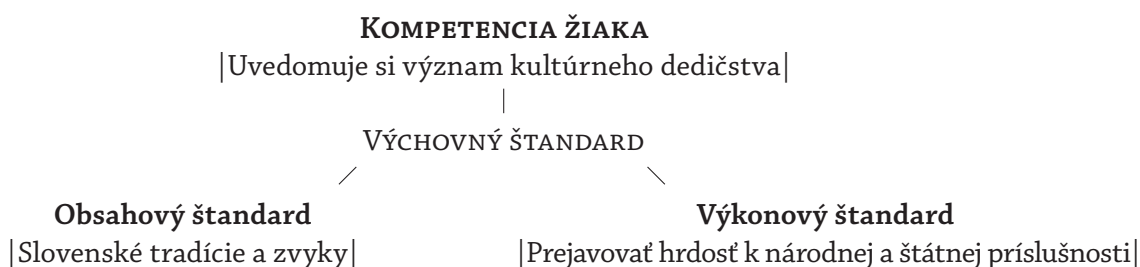
Dôležité: Najprv stanovujeme výkonové štandardy, a až potom budeme k nim priradovať zodpovedajúci obsah výchovy.

Stanovenie výkonových štandardov napomáha zámerom, čo by mal žiak vedieť (výkon), **akú** zručnosť by mal preukázať (výkon), **ako** by to mal vedieť, a ako by to mal preukázať (norma a kvalita výkonu), **kde** by mal preukázať svoj výkon (podmienky výkonu), **aké** by mali byť výchovné zdroje (podmienky výkonu), za **akých** podmienok má svoj výkon predviesť (podmienky výkonu), podľa **čoho** a **ako** sa bude kontrolovať, hodnotiť a merať jeho výkon (metódy, prostriedky a kritériá hodnotenia) a **čo** by sa mal naučiť (obsah výchovy – výchovné osnovy).

Pri formulovaní výkonových štandardov **postupujte** nasledovne:

1. Pozorne si preštudujte kompetencie stanovené v školskom vzdelávacom programe príslušnej školy, kde sa vzdelávajú žiaci z vášho internátu.
2. Vyberte tie kompetencie, ktoré sa budú rozvíjať vo VVČ v internáte.
3. Stanovte postupne výkonové štandardy ku každej kompetencii v poradí: kognitívna (*Aké vedomosti by mal žiak preukázať?*), psychomotorická (*Aké praktické zručnosti a návyky by mal žiak preukázať?*) a afektívna oblasť (*Aké postoje, vlastnosti, sociálno-komunikatívne zručnosti a pod. by mal žiak preukázať?*). **Vzhľadom na špecifickosť VVČ v internáte zaradenie kognitívnej oblasti v niektorých výkonových štandardoch nebude potrebné.**
4. Preskúmajte správnosť ich stanovenia podľa uvedeného usmernenia, v prípade potreby urobte nevyhnutné korekcie. Vybrané výkonové štandardy musia byť súčasťou vášho VPŠI.
5. Preskúmajte pozorne výkonové štandardy. Overte si, či niektoré výkony nie sú identické alebo podobné. Ak je tomu tak, buď ich preformulujte alebo vzájomne skombinujte.
6. Usporiadajte výkonové štandardy podľa náročnosti ich výkonov od najjednoduchších po najzložitejšie.
7. Stanovte obsahové štandardy. K výkonovým štandardom priradte zodpovedajúci obsah výchovy a vzdelávania.

Príklad prepojenia konkrétnej kompetencie žiaka do výchovného štandardu a do výchovných osnov.

Možné indikátory úrovne výkonového štandardu žiaka

| napr. správanie, postoje a prezentácia názorov žiaka |

Možné nástroje hodnotenia úrovne výkonového štandardu žiaka

| napr. pozorovanie správania a postojov žiaka, hodnotiaci rozhovor so žiakom |

Výchovné osnovy (na obdobie jedného školského roka)

Výchovno-vzdelávací cieľ	Obsah	1.roč.	2.roč.	3.roč.	4.roč.	5.roč a viac
Posilniť hrdosť k národnej a štátnej príslušnosti	Slovenské tradície a zvyky	3	2	2	1	1

3.4 | VÝCHOVNÉ OSNOVY VÝCHOVNÉHO PROGRAMU INTERNÁTU

Výchovné osnovy sú súčasťou VPŠI. Vymedzujú výchovno-vzdelávacie ciele, obsah a rozsah výchovy a vzdelávania jednotlivých výchovných oblastí podľa výchovného plánu v jednotlivých oddeleniach alebo výchovných skupinách. Určujú sa pre každú výchovnú oblasť osobitne.

Internát vypracuje výchovné osnovy najmenej v rozsahu stanovenom výchovným štandardom vzorového VPŠI.

Výchovné osnovy výchovnej oblasti sa odvodzujú od profilu žiaka internátu a obsahových štandardov výchovných oblastí vzorového VPŠI.

Výchovné osnovy v VPŠI:

- sa vypracujú pre všetky výchovné oblasti,
- odporúčame jednotný formát spracovania.

Výchovné osnovy výchovnej oblasti **majú tieto časti:**

Záhlavie – názov výchovnej oblasti, výchovno-vzdelávací cieľ, obsah VVČ (môže byť v podobe tematických celkov) a počet VVČ v jednotlivých výchovných skupinách. Odporúčame súbežne uvádzať aj metódy a formy práce. Uľahčí to prípravu vychovávateľa aj samotnú realizáciu príslušnej VVČ. Metódy a formy práce musia zodpovedať reálnym podmienkam.

Prostriedky výchovy doplniť podľa charakteru VVČ. Nesnažte sa ich iba napísať, ale skutočne v procese VVČ s nimi pracujte.

Uvedomte si, že až skutočná realizácia moderných aktivizačných a zážitkových metód, teda kvalitný proces výchovy a vzdelávania vo výchove mimo vyučovania je tým pravým základom úspešného plnenia cieľov VPŠI.

4 | Základná štruktúra výchovného programu školského internátu

1. Názov a adresa internátu.
2. Názov / logo výchovného programu internátu (ďalej iba VPI): vhodný originálny názov vystihujúcu zameranie výchovného programu.
3. Úvodné identifikačné údaje (forma výchovy a vzdelávania, dátum prerokovania VPI s radou internátu a pedagogickou radou internátu, rok, miesto vydania a platnosť VPI, meno riaditeľa internátu, názov a adresa zriaďovateľa internátu).
4. Vymedzenie vlastných cieľov a poslania výchovy:
 - Charakteristika ŠI, veľkosť ŠI, umiestnenie ŠI, čo má ŠI k dispozícii, či zabezpečuje výchovu a vzdelávanie aj pred deti/žiacov so špeciálnymi VVP, čo chce ŠI v budúcnosti vylepšiť.
 - Charakteristika detí/žiacov, ktorí sú v ŠI, z ktorých škôl, regiónov, či ide aj o žiakov so ŠVVP.
 - Dlhodobé projekty, do ktorých sa ŠI zapája.
 - Spolupráca ŠI s rodičmi a inými subjektmi.
 - Ciele ŠI: uviesť ciele.
 - Charakteristika VPŠI: východiská VPŠI, podmienky pre jednotlivé oblasti výchovy konkrétne špecifické ciele.
 - Zameranie ŠI: uviesť to, čo je pre ŠI špecifické, aké špeciálne činnosti a aktivity realizuje, čo chce v budúcnosti vo výchovno-vzdelávacom procese zmeniť, skvalitniť.
 - Stratégie výchovno-vzdelávacej činnosti: postupy, zásady a pravidlá, ktorými ŠI rozvíja jednotlivé kľúčové kompetencie detí a žiakov, prípadne ktorými smeruje k utváraniu nových kompetencií.
 - Konkrétne kompetencie: celoživotné vzdelávanie, komunikačné, sociálne, pracovné, občianske, kultúrne.
5. Formy výchovy a vzdelávania: týždenná, nepretržitá.
6. Tematické oblasti výchovy: konkrétne oblasti výchovy, ciele jednotlivých tematických oblastí výchovy.
7. Výchovný plán: výchovná oblasť + počet výchovno-vzdelávacích činností v jednotlivých tematických oblastiach výchovy na školský rok.
8. Výchovný jazyk: uvádza sa štátny jazyk, alebo aj jazyk príslušnej národnostnej menšiny.
9. Personálne zabezpečenie: charakteristika vychovávateľov, príp. odborných zamestnancov; opis očakávaných požiadaviek na vychovávateľov a odborných zamestnancov (počet vzhľadom k počtu detí / žiakov, kvalifikačné predpoklady, špecifické schopnosti, zručnosti a skúsenosti, ktoré sú dôležitým predpokladom kvalitného výchovno-vzdelávacieho procesu). Informácie o ostatných zamestnancoch.
10. Materiálno-technické a priestorové podmienky: charakteristika materiálnych, technických a priestorových podmienok ŠI.
11. Podmienky na zabezpečenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove: akým spôsobom sú poučené deti alebo žiaci, úroveň osvetlenia, vykurovania, vetrania priestorov, čistoty a hygieny, úroveň sociálnych zariadení, prístup k pitnej vode, prístup k prvej pomoci, kontakty na prvú pomoc, či platí v ŠI zákaz fajčenia a požívania alkoholu, pravidelnosť a kým sú zabezpečované kontroly bezpečnosti ochrany zdravia pri výchove, čo treba zmeniť, skvalitniť. Stručne.
12. Vnútorý systém kontroly a hodnotenia detí a žiakov: zameranie kontroly a hodnotenia detí / žiakov, ciele, preferované metódy hodnotenia. Stručne.
13. Vnútorý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov internátu: zameranie, ciele, preferované metódy a nástroje kontroly. Stručne.
14. Požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov: ciele a zameranie ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov, plán ďalšieho vzdelávania.
15. Základné podmienky vzdelávania žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami: uviesť či má ŠI vhodné alebo nevhodné podmienky na výchovu a vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami.

S výchovným programom internátu ďalej súvisia:

1. Kompetencie žiaka: kľúčové kompetencie, ktorými sa budú prostredníctvom výchovno-vzdelávacieho procesu mimo vyučovania a vo voľnom čase rozvíjať kompetencie detí alebo žiakov, ktoré získavajú vo vzdelávaní v škole.
2. Výchovné štandardy VPŠI. určenie obsahových a výkonových štandardov, ktoré vychádzajú z kompetencií.
3. Výchovné osnovy VPŠI, určenie cieľov, obsahu a počtu výchovno-vzdelávacej činností/aktivít v jednotlivých oblastiach výchovy pre jednotlivé ročníky za školský rok.

5 | **Výchovný program školského internátu – príklad**

Školský internát, Vysoká 3456, 04 356 Rovná Hora

Budúcnosť bude patriť nielen rozhladenému človeku, ale človeku, ktorý je vzdelaný v tom ako múdro vie využiť svoj voľný čas...

VÝCHOVNÝ PROGRAM

Od tradičnej výchovy k neformálnemu vzdelávaniu.

Forma výchovy a vzdelávania	Denná (týždenná)
Výchovný jazyk	Slovenský
Druh školského zariadenia	Štátne
Dátum prerokovania s pedagogickou radou školského zariadenia	30. júna 2009
Dátum prerokovania s radou školského zariadenia	4. júla 2009
Platnosť dokumentu	1. septembra 2009–30. júna 2013
Zriaďovateľ	Trenčiansky samosprávny kraj Jabloňová 4 356 78 Trenčín

Pečiatka internátu

riaditeľ internátu

5.1 | **Charakteristika školského internátu**

VEĽKOSŤ INTERNÁTU

Sme samostatný školský internát (ďalej iba internát) pre žiakov stredných škôl. Internát poskytuje výchovu a vzdelávanie, ubytovanie a stravovanie pre 323 žiakov zo siedmich stredných škôl v meste. Ubytovacia kapacita internátu je 400 miest. Celkove je v internáte 11 výchovných skupín. Priemerný počet žiakov vo výchovných skupinách je 29. Internát je umiestnený v centre mesta v samostatnej budove, v uzavretom areáli.

V budove internátu máme 80 izieb, 2 študovne, knižnicu, multifunkčnú počítačovú miestnosť s pripojením na internet, 4 spoločenské miestnosti, 3 kuchynky, posilňovňu, klubovňu. Súčasťou internátu je športový areál, školská jedáleň a bufet.

Na zabezpečenie výchovno-vzdelávacej činnosti máme počítače, laserové tlačiarne, kopírovacie stroje, digitálny fotoaparát, videokameru, telovýchovne náradie a náčinie, odbornú a populárnu literatúru, časopisy, hudobné nástroje, mediálne nosiče a rôznorodý materiál na tvorivú výchovno-vzdelávaciu činnosť.

Výška mesačného príspevku na čiastočnú úhradu nákladov spojených s ubytovaním v internáte je určená všeobecným záväzným nariadením zriaďovateľa internátu. Konkrétna výška príspevku je uvedená v rozhodnutí riaditeľa internátu na príslušný školský rok.

CHARAKTERISTIKA ŽIAKOV

V internáte sú žiaci OA, SPŠ, SZŠ, PaSA, SDŠ, SLŠ a konzervatória. Žiaci pochádzajú z regiónu Trenčianskeho samosprávneho kraja, 10 žiakov je z Košíc, 24 žiakov sa vzdeláva formou nadstavbového štúdia. Z celkového počtu žiakov je 5 žiakov s poruchami učenia.

Prijímanie žiakov do internátu na nasledujúci školský rok realizujeme v období po prijímacích skúškach v jednotlivých stredných školách a podľa voľných miest aj v priebehu nasledujúceho školského roka. Hlavným kritériom pri prijímaní žiakov je ubytovacia kapacita internátu. V prípade väčšieho záujmu žiakov ako je ubytovacia kapacita je kritériom vzdialenosť bydliska žiaka od sídla internátu.

CHARAKTERISTIKA PEDAGOGICKÝCH ZAMESTNANCOV

Pre počet ubytovaných žiakov potrebujeme 11 vychovávateľov a 2,7 pomocných vychovávateľov. Pedagogický zbor má 12 členov (vrátane vedúcich zamestnancov). Pomocných vychovávateľov máme dvoch.

Požadované vzdelanie na výkon funkcie vychovávateľ je stredná pedagogická škola alebo vysokoškolské vzdelanie I. alebo II. stupňa (najmä odbor vychovávateľstvo a príbuzné pedagogické vedy). 100 % vychovávateľov spĺňa kvalifikačné a odborné predpoklady, z toho 35 % má vysokoškolské a 65 % má stredoškolské vzdelanie. 85 % vychovávateľov sa systematicky zúčastňuje ďalšieho vzdelávania a seba-vzdelávania zameraného na inováciu výchovno-vzdelávacieho procesu a využívanie netradičných metód práce.

V záujme zvýšenia kvalifikácie vychovávateľov chceme motivovať vychovávateľov so stredoškolským vzdelaním na získanie vysokoškolského vzdelania minimálne I. stupňa

Niektorí vychovávatelia ovládajú špecifické zručnosti, ako: komunikácia v cudzom jazyku, mediácia konfliktu, ovládanie špecifických PC programov, tvorba časopisu, práca netradičnými technikami a s netradičným materiálom, trénerstvo kolektívnych športov, hra na hudobný nástroj, tvorba projektov atď.

V internáte pôsobí 2 x do týždňa školský psychológ a knihovník (externí zamestnanci). Spolupracujeme so špeciálnym pedagógom, najmä pri pomoci žiakom s poruchami učenia v ich príprave na vyučovanie.

DLHODOBÉ PROJEKTY, PROGRAMY

Zapojili sme sa do výzvy MŠ SR „Elektronizácia a revitalizácia domova mládeže 2007 a 2008“. Úspešní sme boli v oboch prípadoch a spolu sme získali 500 000 Sk. Zapojili sme sa aj do projektov Open Society, kde sme získali 30 000 Sk.

Spolupracujeme na dlhodobých projektoch, ako sú:

- spolupráca s inými školskými internátmi, najmä v športovej a kultúrnej oblasti (medziinternátna súťaž v stolnom tenise, volejbal, vlastnej literárnej tvorbe žiakov, speve, dramatickej tvorbe) a výmennej oblasti (2-dňové výmenné pobyty žiakov),
- celoslovenské a krajské výstavy prác žiakov školských internátov ,
- vydávanie vlastného časopisu a od roku 1998 zapájanie do celoslovenskej súťaže žiackych časopisov „Študentské pero“.

Dlhodobo realizujeme celointernátne projekty, ako sú: privítanie žiakov I. ročníkov, rozlúčka so žiakmi IV. ročníkov, stretnutie s významnými osobnosťami z regiónu, či s bývalými žiakmi, vianočný program, „eko“ karneval, kurz spoločenského správania a spoločenských tancov, kurz studenej kuchyne, juniáles, športové turnaje, vedomostné kvízy, deň otvorených dverí pre budúcich prvákov, deň otvorených dverí pre rodičov ubytovaných žiakov, ochutnávka jedál internátnej kuchyne.

SPOLUPRÁCA S RODIČMI A INÝMI SUBJEKTMI

Spolupracujeme najmä s rodičmi žiakov. Rodičia môžu prísť do internátu kedykoľvek. Organizujeme stretnutie s rodičmi pri nástupe žiakov do internátu. Aktuálne otázky života internátu riešime najmä v rade internátu, kde sú členmi aj rodičia žiakov. O závažných zmenách informujeme rodičov aj prostredníctvom informačných listov. Pre rodičov žiakov po skončení prvého roku ich pobytu v internáte organizujeme deň otvorených dverí. Podujatie je spojené s ukážkami činností, ktoré sa žiaci naučili (príprava občerstvenia, kultúrny program, súťaže s rodičmi).

Ďalšími subjektmi s ktorými spolupracujeme sú: školy, v ktorých sa ubytovaní žiaci vzdelávajú, zriaďovateľ, odbor školstva, Divadlo JGT v Nitre, tanečná škola v Trenčíne, mestské kino, RÚVZ v Trenčíne, policajný zbor v Novom Meste, občianske združenie Perspektíva.

5.2 | Charakteristika výchovného programu

A) VLASTNÉ CIELE A POSLANIE VÝCHOVY

Našími cieľmi výchovy a vzdelávania mimo vyučovania je umožniť každému žiakovi ubytovanému v našom internáte:

1. Zlepšovať si výchovno-vzdelávacie výsledky:
 - a) autonómnou zodpovednou prípravou na vyučovanie,
 - b) dobrovoľnou účasťou na výchovno-vzdelávacej činnosti vo voľnom čase orientovanej na rozvoj vedomostí, zručností a postojov získaných vzdelávaním v školách.
2. Získať vzťah k celoživotnému vzdelávaniu.
3. Rozvoj individuálnych záujmov a potrieb.
4. Rozvoj komunikačných kompetencií.
5. Rozvoj sociálnych kompetencií.
6. Rozvoj občianskych kompetencií.
7. Rozvoj kultúrnych kompetencií.
8. Rozvoj talentu a špecifických osobnostných schopností.

B) ZAMERANIE INTERNÁTU

V internáte uznávame hodnoty humanizmu, spolupráce, zodpovednosti autonómie a akceptácie. Chceme byť internátom, v ktorom:

- sú realizované právo na slobodu, šťastie a sebarealizáciu žiakov,
- sú rozvíjané nadanie, talent a schopnosti každého jedinca,
- sú ubytovaní žiaci šťastní,
- sú rodičia žiakov spokojní a majú záujem efektívne sa podieľať na živote ŠI.

Výchovný program nášho internátu vychádza zo všeobecných cieľov a princípov výchovy a vzdelávania (zákon č. 245/2008), z kľúčových kompetencií žiaka strednej školy, z koncepcie rozvoja domovov mládeže a z vlastnej koncepcie, ktorá je výsledkom nášho dlhodobého „hľadania“ nových postupov, komunikácie s rodičmi, analyzovania našich schopností a možností, inovovania a „poľudšťovania“ výchovno-vzdelávacieho procesu, kultúry a klímy internátu.

Vo výchove a vzdelávaní kladieme dôraz na tvorivo humanistický model výchovy, na rozvoj kľúčových kompetencií, vedomostí, zručností a schopností žiakov získaných výchovno-vzdelávacou činnosťou v školách.

Preferujeme vzťah k celoživotnému vzdelávaniu, ku kultúre, rozvoj samostatnosti a zodpovednosti za prípravu na vyučovanie a za svoje konanie, zdravý životný štýl, tvorivosť, aktívne využívanie voľného času, zmysluplný rozvoj osobnosti a kritické riešenie konfliktov.

Naším špecifikom je ubytovanie žiakov z viacerých stredných škôl rôzneho zamerania. Vo výchovno-vzdelávacej činnosti rozvíjame kľúčové kompetencie žiaka súvisiace s prípravou na povolanie, ale aj na

aktívny život v otvorenej multikultúrnej informačnej spoločnosti, najmä na podporu participácie žiakov na živote internátu.

Výchovu a vzdelávanie obohacujeme objavovaním a skúmaním pamätihodností a kultúry mesta a blízkeho regiónu.

Na základe záujmu žiakov podporujeme činnosť komorného súboru „Dupák“, ktorý prezentuje country štýl, vydávame vlastný žiacky časopis „Pichliáč“.

Individuálne záujmy žiakov rozvíjame v záujmovej činnosti: počítačová grafika, práca s PC, komunikácia v anglickom jazyku, výroba drobných darčiekov, varenie a pečenie, aranžovanie kvetov, kalanetika, volejbal, stolný tenis, Hip-Hop.

S informovaným súhlasom zákonného zástupcu žiaka organizujeme výmenné pobyty žiakov v iných internátoch. V budúcnosti chceme zvyšovať kvalitu výchovno-vzdelávacej činnosti:

- aplikovaním programu neformálneho vzdelávania s výrazným posilnením participácie žiakov na živote internátu,
- orientovaním ďalšieho vzdelávania vychovávateľov na problematiku aktívneho občianstva, ochranu detských a ľudských práv a predchádzanie všetkým formám diskriminácie a intolerancie,
- získavaním externých zamestnancov na uspokojovanie špeciálnych záujmov u nadaných žiakov,
- vytvorením podmienok na zabezpečenie VVČ pre žiakov so zdravotným znevýhodnením (bezbariérový prístup, odborné personálne zabezpečenie, spolupráca s príslušnými inštitúciami).

C) STRATÉGIE VÝCHOVNO-VZDELÁVACEJ ČINNOSTI

Naše pedagogické stratégie smerujú k rozvíjaniu kľúčových kompetencií, prípadne k utváraniu nových kompetencií žiaka.

Preferujeme uplatňovanie inovačných, aktivizujúcich metód a foriem práce (najmä zážitková pedagogika), aplikovanie modelu tvorivo-humanistickej výchovy (partnerský vzťah ku žiakovi, humanistické hodnotenie žiaka) a koncepcie neformálneho vzdelávania (participácia, dobrovoľníctvo), využívanie moderných IKT, úzku spoluprácu s rodinou žiaka, vytváranie prostredia podobného rodinnému prostrediu, spolupráca s vyučujúcimi, kontinuálne vzdelávanie vychovávateľov. Pri rozvíjaní kľúčových kompetencií uplatňujeme tieto stratégie výchovno-vzdelávacej činnosti:

KEÚČOVÉ KOMPETENCIE ŽIAKA	PEDAGOGICKÉ STRATÉGIE
Získať vzťah k celoživotnému vzdelávaniu	<ul style="list-style-type: none"> – dramatizáciou, inscenačnými hrami, hraním rolí učíme žiakov sebahodnoteniu, sebamotivácii a stanoveniu si reálnych cieľov vlastného rozvoja – povzbudzujeme žiakov získavať nové informácie a sebavzdelávanie – využívame brainstorming – podporujeme kritické myslenie žiakov – organizujeme vedomostné súťaže, kvízy a záujmovú činnosť orientovanú na sebavzdelávanie – zážitkovou výchovou ponúkame netradičné, nové informácie – aktivizujeme žiakov k prezentácii ich vedomostí a zručností – tvoríme spoločné projekty
Pracovné kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> – individuálnym prístupom vedieme žiakov k samostatnosti a zodpovednosti za prípravu na vyučovanie – poskytujeme žiakom spätnú väzbu, diskutujeme, zážitkovou výchovou a humanistickým hodnotením vedieme žiakov ku

<p>Komunikačné kompetencie</p>	<p>kritickému hodnoteniu svojho pokroku, k prijímaniu spätnej väzby a k uvedomeniu si svojho ďalšieho rozvoja, realizujeme súťaže, výstavy, v ktorých si žiaci môžu osvojiť alebo rozvinúť manuálne zručnosti potrebné pre praktický život</p> <ul style="list-style-type: none"> - motivujeme žiakov, aby tvorivo rozvíjali svoje manuálne zručnosti - ponúkame rôznorodé pracovné a záujmové činnosti - učíme žiakov osvojiť si prácu s netradičným materiálom a netradičné pracovné techniky - povzbudzujeme a motivujeme žiakov pri tvorivom využívaní všetkých dostupných foriem komunikácie (PC, internet, internátny časopis) - argumentáciou, debatným klubom, diskusiou, dialógom a rozhovorom vedieme žiakov ku kultúrnej komunikácii - aktivizujeme žiakov na prezentáciu a obhajobu osobných názor (žiacka samospráva, internátny časopis, skupinové a internátne zhromaždenie) - využívame mediáciu pri riešení žiackych konfliktov - povzbudzujeme kritické myslenie žiakov a samostatné riešenie problémov (žiacka rada, výchovná skupina) - učíme žiakov aktívne počúvať, prijímať a dávať spätnú väzbu (rozhovor, diskusia) - realizujeme spoločné projekty s inými internátmi (medzi internátne podujatia, výmenné pobyty, súťaže)
<p>Sociálne kompetencie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - motivujeme žiakov k rešpektovaniu internátneho poriadku a prevzatiu zodpovednosti za svoje konanie - dramatizáciou, inscenačnými hrami, hraním rolí rozvíjame emocionálnu inteligenciu žiakov - diskutujeme, pripravujeme kultúrne programy vytvárame podmienky pre efektívnu spoluprácu žiakov v skupine, aj v rámci internátu (spoločné podujatia, projekty) - individuálnym prístupom podporujeme autonómiu každého žiaka v skupine a učíme žiakov, rešpektovať úlohy skupiny - trénujeme žiaka v empatii - povzbudením a subsidiaritou učíme žiakov tvoriť kvalitné medziludské vzťahy (spoločné riešenie problémov, spoločné vystúpenia, podujatia)
<p>Občianske kompetencie</p>	<ul style="list-style-type: none"> - príkladom, debatou, argumentáciou, zážitkovými hrami pomáhame žiakom orientovať sa v základných humanistických hodnotách - podporujeme participáciu žiakov na živote v skupine a v internáte (komisie ŠI, žiacka rada, celointernátne zhromaždenie, spoločné projekty) - motivujeme žiaka poznať a domáhať sa svojich práv - besedami s odborníkmi poskytujeme žiakom dostatok informácií o princípoch aktívneho občianstva - návštevami kultúrnych podujatí, žiakov k hrdosti na kultúrne dedičstvo

	<ul style="list-style-type: none"> - vysvetľujeme žiakom význam interkultúrného dialógu, dodržiavania ľudských práv a boja proti rasizmu a xenofóbii - dramatizáciou, hraním rolí učíme žiakov rešpektovať názory ostatných ľudí - motivujeme žiakov k spolupráci so subjektmi tretieho sektora - umožňujeme žiakom podieľať sa na celointernátnych projektoch
Kultúrne kompetencie	<ul style="list-style-type: none"> - organizujeme invenčné podujatia, kde žiaci môžu prezentovať a rozvíjať kultúrne prejavy v styku s ostatnými ľuďmi - realizujeme kurz kultúrneho správania, spoločenského tanca, ktorými pomáhame žiakovi poznať a aplikovať zásady spoločenskej etikety - motivujeme žiakov pre prijímanie kultúrnych podnetov (divadlo, opera, výstava) - vysvetľujeme význam rešpektovania iných kultúr, kultúrnych tradícií a potrebu interkultúrného dialógu - umožňujeme žiakovi získať skúsenosti so spoluprácou na pripravovaní kultúrneho podujatia v skupine, v internáte – realizujeme dlhodobé kultúrne projekty

D) PREPOJENOSŤ JEDNOTLIVÝCH OBLASTÍ VÝCHOVY

Výchovno-vzdelávací proces realizujeme nadväzne na jednotlivé oblasti výchovy tak, že obsahové zameranie jednotlivých výchovno-vzdelávacích činností aplikujeme integrovanie vo viacerých výchovných oblastiach naraz, čo nám umožňuje využívať efektívne metódy pri rozvoji osobnosti žiaka (napr. tréning, samostatné prezentácie a pod.). Preferujeme prepojenosť jednotlivých oblastí výchovy najmä v: **rozvoji samostatnosti, zodpovednosti, spolupráce, tolerancie, tvorivosti a aktívneho spôsobu života žiakov.**

5.3 | Kľúčové kompetencie žiaka internátu

Vo výchove mimo vyučovania nadväzujeme na výchovno-vzdelávaciu činnosť strednej školy. Chceme umožniť individuálny rozvoj osobnosti každého žiaka, jeho záujmov, potrieb, poznatkov, spôsobilostí, zručností, postojov a hodnôt, pripraviť ho na život v otvorenej informačnej spoločnosti, motivovať k celoživotnému vzdelávaniu, aktívnemu využívaniu voľného času a k aktívnemu občianstvu, posilňovať jeho úctu k rodičom, k ľudským právam a základným slobodám, k porozumeniu a znášanlivosti, tolerancii, kultúrnym a národným hodnotám a tradíciám štátu.

Profil žiaka nášho internátu predstavuje súbor kľúčových kompetencií, ktoré chceme v procese výchovno-vzdelávacej činnosti rozvíjať a navzájom prelínať v jednotlivých výchovných oblastiach. Žiak ich počas pobytu v internáte môže rozvíjať dobrovoľnou účasťou na záujmovej činnosti a na výchovno-vzdelávacích aktivitách. Medzi kľúčové kompetencie žiaka internátu sme zaradili vzťah k celoživotnému vzdelávaniu, komunikačné, pracovné, sociálne, občianske, a kultúrne kompetencie.

Stanovené kompetencie predstavujú náš ideálny plánovaný cieľový výstup, ktorý chceme dosahovať systematickým a postupným výchovno-vzdelávacím procesom. Uvedomujeme si, že niektorí žiaci tento výstup nebudú schopní dosiahnuť. Snažíme sa im však pomôcť dosiahnuť čo najlepší (optimálny) výsledok.

Naším cieľom je, aby žiak internátu mal pri ukončení pobytu v internáte osvojené tieto kľúčové kompetencie, zodpovedajúce jeho osobnostným možnostiam:

VZŤAH K CELOŽIVOTNÉMU VZDELÁVANIU

- rieši nové, neznáme úlohy a situácie,
- vyhľadáva nové informácie,
- zúčastňuje sa vedomostných súťažiach.

KOMUNIKAČNÉ KOMPETENCIE ŽIAKA

- ovláda všetky dostupné formy komunikácie,
- ovláda a tvorivo využíva informačno-komunikačné technológie,
- uplatňuje komunikačné zručnosti predchádzajúce konfliktom (pozitívna komunikácia „ja výrok“ prijímanie a dávanie spätnej väzby),
- uplatňuje komunikačné zručnosti pri tvorivom a kritickom riešení problémov,
- uplatňuje techniky aktívneho počúvania a efektívnej komunikácie s ostatnými ľuďmi,
- preberá zodpovednosť za svoje komunikačné správanie.

PRACOVNÉ KOMPETENCIE ŽIAKA

- uvedomuje si potrebu svojej prípravy na vyučovanie, ako prostriedok sebarealizácie a osobného rozvoja,
- kriticky hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu a uvedomuje si svoje ďalšie rozvojové možnosti,
- ovláda základné sebaobslužné pracovné návyky,
- ovláda manuálne zručnosti potrebné pre praktický život,
- je otvorený svoje manuálne zručnosti tvorivo rozvíjať.

SOCIÁLNE KOMPETENCIE ŽIAKA

- pozná techniky sebariadenia,
- pozná techniky sebamotivácie,
- pozná techniky sebahodnotenia,
- uvedomuje si zodpovednosť dodržiavania spoločných pravidiel a vie prijať zodpovednosť za ich porušenie,
- uplatňuje vlastnú autonómiu v skupine, rešpektuje úlohy skupiny,
- uvedomuje si význam empatie,
- uvedomuje si význam vytvárania kvalitných medziľudských vzťahov,
- efektívne spolupracuje v skupine,
- prijíma spätnú väzbu, je schopný stanoviť si ciele vlastného rozvoja.

OBČIANSKE KOMPETENCIE ŽIAKA

- vie sa orientovať v základných humanistických hodnotách,
- pozná svoje práva a uvedomuje si potrebu prevzatia zodpovednosti za svoje konanie,
- vie participovať pri pozitívnych zmenách v živote ŠI,
- má informácie o princípoch aktívneho občianstva,
- uvedomuje si význam interkulturálneho dialógu, dodržiavania ľudských práv a boja proti rasizmu a xenofóbii,
- uvedomuje si význam kultúrneho dedičstva,
- rešpektuje názory ostatných ľudí.

KULTÚRNE KOMPETENCIE ŽIAKA

- pozná základné zásady spoločenskej etikety,
- vie sa podieľať na vytváraní kultúrneho prostredia,
- uvedomuje si rozdiel medzi vulgárnym a kultúrnym správaním sa,
- uvedomuje si potrebu prijímania kultúry v bežnom živote každého človeka,
- prijíma kultúrne podnety (napr. návšteva kultúrnych podujatí),
- používa kultúrne prejavy v styku s ostatnými ľuďmi,

- rešpektuje iné kultúry a kultúrne tradície,
- má skúsenosti so spoluprácou na pripravovaní kultúrneho podujatia v skupine.

5.4 | **Formy výchovy a vzdelávania**

Výchovu mimo vyučovania uskutočňujeme formou týždenného, spravidla štvorročného výchovno-vzdelávacieho pôsobenia vo výchovnej skupine, v ktorej je najviac 30 žiakov, pravidelnými, nepravidelnými a priebežnými činnosťami.

Vo výchove mimo vyučovania rešpektujeme slobodu žiaka vo výbere účasti na výchovno-vzdelávacej činnosti, najmä v oblasti:

1. výchovno-vzdelávacej činnosti (výchovná aktivita) – vo výchovnej skupine alebo v rámci školského internátu a na podujatiach internátu aj mimo sídla internátu,
2. záujmovej činnosti – v záujmovom krúžku, alebo v individuálnej záujmovej činnosti žiaka,
3. kurzoch:
 - kultúry správania,
 - tanečnom,
 - studenej kuchyne,
 - rodinnej výchovy a prípravy na zamestnanie.

Základnou organizačnou formou výchovy a vzdelávania je individuálna alebo skupinová výchovno-vzdelávacia aktivita vo výchovnej skupine a hromadná výchovno-vzdelávacia aktivita v internáte.

Vo výchovno-vzdelávacom procese preferujeme zážitkové, aktivizujúce a motivačné metódy a formy práce. Vo vzťahu ku žiakom uplatňujeme partnerský prístup a motivačné humanistické hodnotenie, spolupracujeme s rodinou žiaka a s pedagogickými zamestnancami školy. Sme otvorení permanentnej reflexii a autoreflexii.

5.5 | **Tematické oblasti výchovy**

Ciele výchovy a vzdelávania realizujeme prostredníctvom tematických oblastí výchovy:

- **Spoločenská výchova**
- **Mravná výchova a výchova k hodnotám**
- **Pracovná výchova a rozumová výchova**
- **Estetická výchova**
- **Telesná výchova**
- **Rodinná výchova a výchova k manželstvu a rodičovstvu**
- **Ekologická výchova**

Kľúčové kompetencie a osobnosť žiaka budeme rozvíjať prostredníctvom realizácie špecifických cieľov v jednotlivých oblastiach výchovy. Ich plnenie budeme dosahovať realizovaním nižších (čiastkových), konkrétnejších cieľov v jednotlivých výchovných oblastiach, prípadne vo viacerých výchovných oblastiach súbežne. Konkrétne ciele sú definované v pláne výchovno-vzdelávacej činnosti na príslušný školský rok.

Cielové zameranie jednotlivých tematických oblastí výchovy:

SPOLOČENSKÁ VÝCHOVA

- pochopiť význam kultúrneho správania sa a kultúrneho presadzovania sa,
- pochopiť význam aktívnej spolupráce s ostatnými ľuďmi,
- uvedomiť si potrebu samostatného rozvíjaniu svojej osobnosti,
- samostatne a kriticky riešiť konflikty,

- posilniť hrdosť k národnej a štátnej príslušnosti,
- kultivovať vyjadrovanie sa,
- kultivovať zručnosti využívať všetky dostupné formy komunikácie,
- rozvíjať komunikačné zručnosti,
- rozvíjať schopnosti tvoriť kvalitné medziludské vzťahy.

MRAVNÁ VÝCHOVA A VÝCHOVA K HODNOTÁM

- orientovať sa vo všeľudských hodnotách,
- pochopiť význam pozitívnych hodnôt, ako sú zodpovednosť, spolupráca, tolerancia...
- vedieť prevziať zodpovednosť za svoje správanie,
- rozvíjať zručnosti sebahodnotenia, sebariadenia, sebamotivácie a empatie,
- prejavovať úctu k rodičom, starším, spolubývajúcim,
- pochopiť význam dodržiavania ľudských práv a základných slobôd,
- rozvíjať právne vedomie.

PRACOVNÁ VÝCHOVA A ROZUMOVÁ VÝCHOVA

- pochopiť potrebu autonómnosti v príprave na vyučovanie,
- využívať efektívne spôsoby učenia sa,
- pochopiť význam celoživotného vzdelávania,
- riešiť nové, neznáme úlohy a situácie,
- samostatne si stanovovať osobné ciele,
- vyhľadávať nové informácie,
- chápať význam osobnej zodpovednosti za vykonanú prácu,
- vedieť pracovať v skupine,
- rozvíjať manuálne zručnosti,
- získavať zručnosti potrebné pre praktický život,
- získavať informácie o alternatívnych pracovných zručnostiach, ako je tvorba projektov, dobrovoľníctvo, street work.

ESTETICKÁ VÝCHOVA

- posilniť úctu ku kultúrnym národným hodnotám,
- rozvíjať vzťah ku klasickému umeniu,
- rozvíjať talent a umelecké schopnosti,
- rozvíjať tvorivé schopnosti a zručnosti,
- prejavovať vzťah k estetickému prostrediu,
- podieľať sa na tvorbe estetického prostredia,
- pochopiť význam tvorivého spôsobu života.

TELESNÁ VÝCHOVA

- kultivovať hygienické návyky,
- rozvíjať schopnosť zodpovednosti za svoje zdravie,
- rozvíjať schopnosť relaxovať pravidelným cvičením a pohybom,
- poznať princípy zdravého životného štýlu,
- pochopiť škodlivosť fajčenia alkoholu a iných drog,
- pochopiť význam preventívnej starostlivosti o svoje zdravie.

RODINNÁ VÝCHOVA A VÝCHOVA K MANŽELSTVU A RODIČOVSTVU

- pochopiť význam zodpovedného vzťahu k partnerstvu,
- pochopiť význam zodpovednému vzťahu k sexuálnemu životu, k manželstvu, k rodičovstvu,
- pochopiť mravné aspekty rodinného života,
- rozvíjať praktické zručnosti súvisiace s rodinným životom.

EKOLOGICKÁ VÝCHOVA

- pochopiť význam aktívnej ochrany životného prostredia,
- rozvíjať zručnosti pri samostatnej činnosti pri tvorbe a ochrane životného prostredia.

5.6 | Výchovný plán

VÝCHOVNÁ OBLASŤ	POČET VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍCH AKTIVÍT PODĽA ROČNÍKOV			ROČNÍK	
	I. ročník	II. ročník	III. ročník	IV. ročník	V. ročník a viac
Spoločenská výchova	18	18	18	20	20
Mravná výchova a výchova k hodnotám	18	28	28	20	15
Pracovná výchova a rozumová výchova	36	18	18	14	10
Estetická výchova	18	18	18	–	–
Telesná výchova	18	18	18	14	10
Rodinná výchova a výchova k manželstvu a rodičovstvu	18	18	36	20	14
Ekologická výchova	1	1	1	1	1

1. Vo výchovnom pláne sme stanovili minimálny, pre vychovávateľa záväzný počet výchovno-vzdelávacích činností (ďalej iba VVČ) na školský rok tak, aby sa pravidelne striedala ponuka vo všetkých výchovných oblastiach. Takto budeme zabezpečovať systematický všestranný rozvoj osobnosti žiaka.
2. Stanovený minimálny počet VVČ predstavuje realizáciu jednej VVČ vo výchovnej skupine denne.
3. Vychovávateľa budú vo svojich výchovných skupinách projektovať ponuku VVČ tak, aby uspokojili záujmy a potreby všetkých žiakov. To znamená, že ponuka VVČ môže byť v jednotlivých výchovných skupinách vyššia, než určený minimálny počet.
4. Vo výchovnej skupine zloženej so žiakov viacerých ročníkov bude vychovávateľ aplikovať výchovný plán kombinovaný pre všetky ročníky, z ktorých má žiakov vo svojej výchovnej skupine.
5. Plán činnosti záujmových krúžkov, kurzov komisií a celointernátnych podujatí tvorí prílohy plánu výchovno-vzdelávacej činnosti na príslušný školský rok.

5.7 | Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove

Bezpečnosť a ochranu zdravia pri výchove zabezpečujeme základným poučením žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, ktoré realizujú vychovávateľa pri nástupe žiakov do internátu. Podrobnejšie

poučenie žiakov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, vrátane cvičného poplachu, realizuje bezpečnostný a požiarny technik v priebehu mesiaca septembra a v priebehu apríla.

V internáte je zabezpečená 24-hodinová starostlivosť o žiakov. Osvetlenie izieb je nedostatočné, nakoľko izby nie sú vybavené stolnými lampami. Počas noci sú osvetlené hlavné chodby. Vykurovanie priestorov je dostatočné v izbách, ale nie je dostatočné v jedálni.

Čistota a hygiena prostredia je na dobrej úrovni. Na veľmi dobrej úrovni máme sociálne zariadenia. Všetky sme zmodernizovali. Vybavenie internátu nábytkom je nedostatočné, najmä:

- nedostatok nočných stolíkov,
- zastarané, zničené skrine a posteľe,
- v izbách nie sú nočné stolíky.

V prípade úrazu máme veľmi dobrú dostupnosť prvej pomoci.

- Kontakty: 54637890.

Kontakty na rodičov sú uvedené v prihláške žiaka a v denníku výchovnej skupiny.

V internáte platí písomný zákaz fajčenia vo všetkých objektoch. Permanentne však riešime jeho nedodržiavanie žiakmi, ale aj niektorými zamestnancami. Pravidelnosť kontrol BOZP a odstraňovanie ich nedostatkov zabezpečuje externý bezpečnostný a požiarny technik.

V budúcnosti chceme inštalovať svetelné senzory pohybu najmä v chodbičkách pred izbami a na schodíštiach, čím sa zlepší ich osvetlenie a predídeme plytvaniu elektrickou energiou. Chceme tiež doplniť potrebný nábytok do izieb.

5.8 | **Vnútrotný systém kontroly a hodnotenia žiakov**

Pri hodnotení žiaka budeme sledovať jeho úroveň dosahovania očakávaných výstupov v jednotlivých oblastiach výchovy (kompetencie žiaka).

V procese výchovy mimo vyučovania pri hodnotení žiaka vo väčšej miere ako v škole využívame predovšetkým permanentné motivačné hodnotenie.

Pri hodnotení žiaka preferujeme humanistické hodnotenie založené na individuálnom prístupe, otvorenosti, komplexnosti hodnotenia a rozvoji silných stránok žiaka a rešpektujeme zmeny vo vývoji žiaka. Dôraz kladieme na poskytovanie efektívnej spätnej väzby žiakovi aj rodičom, ale aj na prijímanie spätnej väzby od žiaka a rodičov. Vytvárame priestor na sebahodnotenie žiaka a učíme ho prijať zodpovednosť za svoj osobnostný rozvoj a konanie. Rešpektujeme právo žiaka na omyl.

Pri hodnotení žiakov uplatňujeme tieto indikátory:

- školský poriadok internátu, v ktorom sme po dohode so žiakmi, rodičmi a vychovávateľmi určili pravidlá správania sa žiakov v internáte, ich práva,
- povinnosti a podmienky na udelenie výchovných opatrení,
- pravidlá spolužitia vo výchovnej skupine, ktoré si spoločne určujú vychovávateľ so žiakmi svojej výchovnej skupiny,
- ponuka výchovno-vzdelávacej činnosti – účasť žiakov na výchovno-vzdelávacej činnosti.

Preferujeme tieto nástroje hodnotenia:

- motivačný rozhovor,
- spätná väzba od iných vychovávateľov a rodičov,
- pozorovanie správania žiakov.

V záujme zabezpečenie objektivity hodnotenia všetkých žiakov stanovené pravidlá počas školského roka nemeníme a všetky prípadné zmeny konzultujeme so žiakmi a rodičmi.

Pri hodnotení žiakov aplikujeme metódy individuálneho prístupu, povzbudenie, pozorovania, rozhovoru, aktivizácie a úzkej spolupráce s rodičmi žiakov (rozhovor, pochvalné listy). Výsledky hodnotenie žiakov evidujeme v osobných spisoch a v denníku výchovnej skupiny.

5.9 | **Vnútorý systém kontroly a hodnotenia zamestnancov**

Vnútorý systém kontroly pedagogických zamestnancov v našom internáte orientujeme predovšetkým na zvyšovanie kvality výchovno-vzdelávacej činnosti, najmä na plnenie:

- cieľov, ktoré sme si stanovili v strategickom pláne rozvoja internátu,
- cieľov, ktoré sme si stanovili vo výchovnom programe internátu,
- cieľov v oblastiach, v ktorých dosahujeme dobré výsledky,
- cieľov v oblastiach, v ktorých dosahujeme slabšie výsledky,
- ďalších operatívnych alebo dlhodobých úloh.

Využívame najmä tieto **indikátory hodnotenia**:

- výsledky a aktivita žiakov, ktorých vychovávateľ usmerňuje,
- ponuka výchovno-vzdelávacích činností vychovávateľa vo výchovnej skupine,
- písomná príprava vychovávateľa,
- školský poriadok internátu,
- dotazník pre rodičov, žiakov a ostatných vychovávateľov,
- ďalšie vzdelávanie vychovávateľov,
- záznamy o žiakoch.

Nástroje hodnotenia vychovávateľov:

- výsledky dotazníkov a prieskumov – spätná väzba,
- pozorovanie činnosti vychovávateľov a hospitácie,
- analýza výsledkov žiakov, ktorých vychovávateľ usmerňuje,
- analýza ponuky výchovno-vzdelávacích činností vychovávateľa vo výchovnej skupine,
- motivačný rozhovor,
- hodnotenie výsledkov vychovávateľov v oblasti ďalšieho vzdelávania,
- úroveň znalostí a využívania školského poriadku v oblasti udeľovania výchovných opatrení,
- úroveň dodržiavania pracovného poriadku,
- hodnotenie, overovanie a zlepšovanie podmienok a kvality všetkých činností internátu realizujeme predovšetkým metódou vnútornej a vonkajšej autoevalvácie: analýza záznamov o žiakoch.

Pri hodnotení využívame vnútornú aj vonkajšiu autoevalváciu.

Vnútorná autoevalvácia:

- permanentné sebahodnotenie činnosti vychovávateľov,
- motivačný rozhovor, spojený s vyhodnotením plánu osobného profesijného rastu – riaditeľ internátu,
- hodnotenie klímy vo výchovnej skupine,
- analýza výsledkov žiakov, ktorých vychovávateľ usmerňuje (dodržiavanie školského poriadku internátu, zodpovednosť v príprave na vyučovanie, správanie a prejavy žiakov, schopnosť participácie, spôsob uspokojovania záujmov – zástupca riaditeľa internátu,
- analýza ponuky výchovno-vzdelávacích činností vychovávateľa vo výchovnej skupine oddelení (pestrosť, kvalita, zastúpenie všetkých oblastí výchovy, frekvencia, nadväznosť) – zástupca riaditeľa internátu,

- hodnotenie výsledkov vychovávateľov v oblasti ďalšieho vzdelávania, uplatňovania inovačných metód práce, aplikovania špecifických zručností, tvorba projektov – zástupca riaditeľa internátu,
- vzájomné hodnotenie vychovávateľov – vzájomné hospitácie, „otvorené výchovné činnosti“.

Vonkajšia autoevalácia:

- spätná väzba od žiakov,
- spätná väzba od rodičov,
- hodnotenie verejnosťou, zriaďovateľom, školskou inšpekciou.

5.10 | Požiadavky na kontinuálne vzdelávanie pedagogických zamestnancov

Zameranie a ciele nášho výchovného programu, ako aj analýza súčasného stavu ďalšieho vzdelávania vychovávateľov ukazuje na potrebu ďalšieho vzdelávania vychovávateľov orientovaného najmä na problematiku aktívneho občianstva, ochranu detských a ľudských práv, predchádzanie všetkým foriem diskriminácie a intolerancie a kultiváciu inovačných zážitkových metód výchovy.

Kultiváciu aplikácie inovačných zážitkových metód výchovy budeme zabezpečovať:

- Motivovaním všetkých vychovávateľov bez ohľadu na vek k permanentnému sebazvdelávaniu a zdokonaľovaniu profesijnej spôsobilosti.
- Umožňovaním kultivovania zručností vychovávateľov na efektívne riešenie školských konfliktov a efektívnu komunikáciu.
- Sprostredkovaním najnovších poznatkov z metodiky výchovy jednotlivých oblastí výchovy.
- Pripravovaním vychovávateľov na výkon funkcií: knihovník, animátor a vedúci projektov.
- Rozvíjaním špecifických zručností vychovávateľov nevyhnutných na vedenie počítačového krúžku a divadelného krúžku.
- Pripravovaním vychovávateľov na prácu s modernými materiálmi, softvermi Power Point a Corel Draw.
- Podnecovaním tvorivosti vychovávateľov.

Uvedené vzdelávania zabezpečíme prizývaním odborných lektorov priamo do internátu, čím zároveň zabezpečíme vzdelávanie pre všetkých vychovávateľov. Niektoré vzdelávania budeme realizovať prostredníctvom metodického združenia vychovávateľov. Časť vzdelávania budú vychovávatelia absolvovať mimo internátu. Pri zabezpečovaní ďalšieho vzdelávania vychovávateľov budeme spolupracovať s metodicko-pedagogickými centrami, s nadáciami a občianskymi združeniami, ktoré nám budú poskytovať požadovaný okruh ďalšieho vzdelávania.

Konkrétny plán ďalšieho vzdelávania pedagogických zamestnancov tvorí prílohu plánu výchovno-vzdelávacej činnosti na príslušný školský rok.

5.11 | Výchovné štandardy

Sú vypracované v súlade s § 3, § 4 a § 117 ods. 2 Zákona č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon).

Obsahovým štandardom určujeme minimálny obsah výchovy a vzdelávania v jednotlivých výchovných oblastiach tak, aby bola zabezpečená vyvážená, systematická a štandardná úroveň mimoškolskej výchovy vo všetkých výchovných skupinách v našom internáte. Obsah výchovy a vzdelávania nad stanovený minimálny obsah si vychovávateľ autonómne zvyšuje podľa špecifickej situácie vo svojej výchovnej skupine tak, aby uspokojoval špeciálne záujmy, schopnosti a ciele žiakov v skupine.

Výkonovým štandardom určujeme kritériá úrovne zvládnutia obsahových štandardov. Sú to predpokladané cieľové výstupy, ktoré má dosiahnuť žiak na konci štvorročného pobytu v našom školskom internáte, primerane svojim schopnostiam.

SPOLOČENSKÁ VÝCHOVA	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy
<ul style="list-style-type: none"> - Slovenské tradície a zvyky - Kultúrne pamiatky na Slovensku 	<ul style="list-style-type: none"> - Prejavovať hrdosť k národnej a štátnej príslušnosti
<ul style="list-style-type: none"> - Spoločenská etiketa - Diskusia - Aktívne počúvanie - Prejavy a formy šikanovania v škole a na pracovisku - Asertivita - Interkultúrny dialóg - Tolerancia 	<ul style="list-style-type: none"> - Komunikovať kultúrnym spôsobom - Uplatňovať vlastnú autonómiu v skupine, rešpektovať úlohy skupiny - Rešpektovať názory ostatných ľudí
<ul style="list-style-type: none"> - Neverbálna, komunikácia - Verbálna komunikácia - Práca s modernými informačnými a komunikačnými technológiami - Komunikácia v cudzom jazyku (záujmová činnosť) 	<ul style="list-style-type: none"> - Využívať všetky dostupné formy komunikácie - Vyhľadávať nové informácie
<ul style="list-style-type: none"> - Komunikácia v konflikte - Komunikácia, ktorá pomáha - Mediácia konfliktu – metóda riešenia konfliktu 	<ul style="list-style-type: none"> - Samostatne riešiť konflikt - Používať pozitívne prvky komunikácie v konflikte
<ul style="list-style-type: none"> - Sebavzdelávanie, aktívne občianstvo 	<ul style="list-style-type: none"> - Zaujať pozitívne postoje k potrebe samostatného rozvíjania svojej osobnosti
<ul style="list-style-type: none"> - Spolupráca - Medziludské vzťahy - Empatia 	<ul style="list-style-type: none"> - Zaujať pozitívne postoje k tvorbe kvalitných medziľudských vzťahov
<ul style="list-style-type: none"> - Dobrovoľníctvo - Interkulturalita - Občianske združenia, neformálne skupiny - Street work - Participácia, partnerstvo generácii 	<ul style="list-style-type: none"> - Orientovať sa v princípoch aktívneho občianstva - Ovládať princípy neformálneho vzdelávania

MRAVNÁ VÝCHOVA A VÝCHOVA K HODNOTÁM	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy
<ul style="list-style-type: none"> - Zodpovednosť - Spolupráca, participácia - Tolerancia (stereotyp, predsudok, diskriminácia) 	<ul style="list-style-type: none"> - Orientovať sa vo všeľudských hodnotách - Vyjadriť postoj k pozitívnym hodnotám - Schopnosť byť zodpovedný za svoje správanie - Dodržiavať školský poriadok a režim dňa

<ul style="list-style-type: none"> - Školský poriadok ŠI - Režim dňa - Žiacka samospráva 	
<ul style="list-style-type: none"> - Emocionálna inteligencia - Sebauvedomie techniky - Sebahodnotenie – techniky - Sebariadenie – techniky - Sebamotivácia – techniky - Sebaúcta - Empatia – techniky aktívneho počúvania 	<ul style="list-style-type: none"> - Vyjadriť a pomenovať svoje pocity a emócie - Pomenovať svoje silné a slabé stránky - Prejaviť sebareguláciu - Uplatňovať techniky sebamotivácie - Poskytovať a prijímať spätnú väzbu - Schopnosť empatie k spolužiakom
<ul style="list-style-type: none"> - Rodičia a deti - Postoj k členom rodiny a ostatným ľuďom - Generačné konflikty - Problémy zdravotne znevýhodnených osôb - Možnosti zdravotne znevýhodnených osôb 	<ul style="list-style-type: none"> - Prejaviť úctu k rodičom, starším ľuďom a osobám so zdravotným znevýhodnením
<ul style="list-style-type: none"> - Základné ľudské práva - Detské práva - Práva žiaka - Povinnosti žiaka 	<ul style="list-style-type: none"> - Schopnosť dodržiavať základné princípy ľudských práv a osobných slobôd v spoložití v ŠI

PRACOVNÁ VÝCHOVA A ROZUMOVÁ VÝCHOVA	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy
<ul style="list-style-type: none"> - Efektívne učenie – ako sa učiť - Psychohygienu učenia sa - Režim dňa, povinnosti žiaka v ŠI - Sebavzdelávanie - Sebahodnotenie, silné a slabé stránky - Osobné ciele a očakávania - Súťaž, kvíz - Ako zvládnuť maturitné skúšky - Kde na vysokú školu - Výber zamestnania - Práva a povinnosti zamestnanca 	<ul style="list-style-type: none"> - Plánovať, hodnotiť a vytýčiť si osobné ciele do budúcnosti - Uplatňovať autonómiu v príprave na vyučovanie - Riešiť, nové neznáme úlohy a situácie - Zaujať pozitívne postoje k osobnej zodpovednosti za vykonanú prácu - Zaujať pozitívne postoje k celoživotnému vzdelávaniu
<ul style="list-style-type: none"> - Práca s rôznym materiálom - Netradičné pracovné postupy - Netradičné techniky - Základy upratovania - Údržba odevov - Súťaživé správanie 	<ul style="list-style-type: none"> - Schopnosť pracovať a kooperovať v skupine - Aplikovať praktické zručnosti potrebné pre bežný život - Schopnosť rozvíjať manuálne zručnosti

ESTETICKÁ VÝCHOVA	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy
<ul style="list-style-type: none"> - Regionálne tradície a zvyky - Kultúrne pamiatky regiónu a Slovenska 	<ul style="list-style-type: none"> - Prejavovať úctu ku kultúrnym a národným tradíciám
<ul style="list-style-type: none"> - Klasické umenie - Moderné umenie - Kultúrne podujatia – divadlo, opera, koncert 	<ul style="list-style-type: none"> - Zaujať pozitívne postoje k umeniu
<ul style="list-style-type: none"> - Vlastná tvorba - Úprava oblečenia, úprava tváre, úprava vlasov - Pozdrav, predstavenie sa - Kurz spoločenského správania/tanca - Slávnostné príležitosti - Kultúra stolovania 	<ul style="list-style-type: none"> - Aplikovať základné zásady spoločenskej etikety - Schopnosť rozvíjať tvorivé schopnosti - Schopnosť podieľať sa na tvorbe estetického prostredia
<ul style="list-style-type: none"> - Kultúra vyjadrovania sa, vulgarizmy, slang 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozlišovať vulgárne a kultúrne správanie
<ul style="list-style-type: none"> - Menšiny - Kultúrne zvyky a prejavy iných národov a kultúr 	<ul style="list-style-type: none"> - Rešpektovať iné kultúry a kultúrne tradície

TELESNÁ VÝCHOVA	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy
<ul style="list-style-type: none"> - Prevencia pred chorobami - Racionálna výživa - Moderný človek nefajčí - Zvládnutie záťaže zo stresu - Relaxačné cvičenie - Otužovanie a posilňovanie organizmu - Ako povedať nie drogám - Zdravý životný štýl - Osobná hygiena 	<ul style="list-style-type: none"> - Pomenovať škodlivosť fajčenia, alkoholu a iných drog - Aplikovať princípy zdravého životného štýlu - Zaujať pozitívne postoje k preventívnej starostlivosti o svoje zdravie - Zaujať pozitívne postoje k pravidelnému cvičeniu a telesnému pohybu - Zaujať pozitívne postoje k dodržiavaniu zásad zdravej výživy

RODINNÁ VÝCHOVA A VÝCHOVA K RODIČOVSTVU A MANŽELSTVU	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy
<ul style="list-style-type: none"> - Porozumenie a tolerancia v partnerskom živote - Rizikový partner - Vernosť, spolupráca, dôvera, rešpekt 	<ul style="list-style-type: none"> - Porozumieť mravným aspektom rodinného života - Zaujať pozitívne postoje k zodpovednému vzťahu k partnerstvu

<ul style="list-style-type: none"> - Prejavy týrania v rodine - Krízové centrá 	
<ul style="list-style-type: none"> - Sexuálne kontakty - Následky, zodpovednosť - Plánované rodičovstvo 	<ul style="list-style-type: none"> - Zaujať pozitívne postoje k zodpovednému vzťahu k sexuálnemu životu, k manželstvu a k rodičovstvu
<ul style="list-style-type: none"> - Základné práce v domácnosti - Hospodárenie - Deľba práce 	<ul style="list-style-type: none"> - Prejaviť praktické zručnosti súvisiace so životom v rodine

EKOLOGICKÁ VÝCHOVA	
Obsahové štandardy	Výkonové štandardy
<ul style="list-style-type: none"> - Šetrenie energiami - Využitie neekologického odpadu - Triedenie odpadu - Starostlivosť o zeleň 	<ul style="list-style-type: none"> - Schopnosť samostatnej činnosti pri ochrane životného prostredia - Prejaviť pozitívne postoje k ochrane životného prostredia

5.12 | **Výchovné osnovy**

Nadväzujú na výchovné štandardy. Vychovávateľa majú povinnosť plniť stanovené výchovno-vzdelávacie ciele počas školského roka prostredníctvom daného obsahu, pričom majú absolútnu autonómiu vo voľbe metód a foriem práce. Uvedené metódy a formy majú odporúčací charakter.

SPOLOČENSKÁ VÝCHOVA							
Cieľ	Obsah	Metódy, formy	I. roč.	II.roč.	III. roč.	IV. roč.	V. roč.
Posilniť hrdosť k národnej a štátnej príslušnosti	slovenské tradície a zvyky, kultúrne pamiatky na Slovensku	<ul style="list-style-type: none"> - prezentácia - výstava - vedomostný kvíz - Interaktívne podujatie - fórum invencie 	1	1	2	2	2
Pochopiť význam kultúrneho správania a kultúrneho presadzovania sa	<ul style="list-style-type: none"> - asertivita - diskusia - etiketa - prejavy formy šikanovania v škole, internáte, na pracovisku 	<ul style="list-style-type: none"> - rozhovor - hranie rolí - argumentácia a debata - tréning - beseda s odborníkom 	3	1	1	2	2

		– kurz spoločenského správania					
Kultivovať kultúru vyjadrovania sa	– neverbálna komunikácia – verbálna komunikácia	– hranie rolí – dramatizácia – tréning – zážitková aktivita/hra	2	1	1	2	2
Kultivovať zručnosti, využívať všetky dostupné formy komunikácie	– práca s modernými IKT – komunikácia v cudzom jazyku	– záujmový krúžok	1	1	1	–	–
Participovať na živote v ŠI	– súťaže, kvízy – kultúrne podujatia – rada internátu – žiacka rada	– diskusia – argumentácia – subsidiarita – práca v redakčnej rade časopisu ŠI	1	2	3	3	3
Rozvíjať komunikačné zručnosti	– aktívne počúvanie – prijímanie a dávanie spätnej väzby – debata	– hranie rolí – dramatizácia – iniciačná hra – tréning – dotazník – anketa – prieskum	2	2	3	3	3
Vedieť samostatne a kriticky riešiť konflikty	– komunikácia v konflikte – komunikácia, ktorá pomáha – mediácia konfliktu	– brainstorming – hranie rolí – tréning – subsidiarita – mediácia – zážitková aktivita/hra	2	2	3	3	3
Osvojiť si informácie o princípoch aktívneho občianstva	– participácia – dobrovoľníctvo – interkulturalita – street work – občianske združenia, neformálne skupiny mladých	– beseda s odborníkom – aktivácia – tvorba projektu – výmenný pobyt – prezentácia – subsidiarita – dobrovoľníctvo – peer program – street work	2	2	2	2	2
Rozvíjať schopnosti tvoriť	– medziľudské vzťahy	– rozhovor – subsidiarita	2	2	1	2	2

kvalitné medzi- ľudské vzťahy	– empatia, antipatia – tolerancia	– empatická analýza – diskusia – iniciačná hra – interaktívne podujatie					
Uvedomiť si po- trebu samostat- ného rozvíjaniu svojej osobnosti	– sebazvedávania – vytýčenie osob- ných cieľov	– motivácia – vyjasnenie hodnôt – hodnotenie – rozhovor	2	2	1	1	1
Pochopiť význam aktívnej spolu- práce s ostatnými ľuďmi	– spolupráca a ko- operácia	– subsidiarita – aktív vých. skupiny – práca v komisii ŠI – príprava podu- jatí vo VS a ŠI – iniciačná hra – tréning – subsidiarita	Prieb.	Prieb.	Prieb.	Prieb.	Prieb.

MRAVNÁ VÝCHOVA							
Cieľ	Obsah	Metódy, formy	I. roč.	II.roč.	III. roč.	IV. roč.	V. roč.
Orientovať sa v ľudských hodnotách	– spolupráca – zodpovednosť – tolerancia – samostatnosť	– brainstorming – vyjasnenie hodnôt – príklad – rozhovor – hranie rolí – tréning – iniciačná hra – práca v komisii ŠI	2	4	4	4	3
Pochopiť význam pozitívnych hodnôt, ako sú zodpovednosť, spolupráca, tolerancia...	– zodpovednosť a participácia – školský poria- dok internátu – režim dňa – stereotyp, predsudok – diskriminácia	– motivácia – vyjasnenie hodnôt – rozhovor – hodnotenie – príklad – tréning – zážitková aktivita/hra	3	5	5	5	3

Vedieť prevziať zodpovednosť za svoje správanie	<ul style="list-style-type: none"> – povinnosti žiaka – sebauvedomenie 	<ul style="list-style-type: none"> – motivácia – subsidiarita – hodnotenie – príklad – iniciačná hra 	2	4	4	3	3
Rozvíjať zručnosti sebahodnotenia, sebariadenia, sebamotivácie a empatie	<ul style="list-style-type: none"> – sebariadenie – sebamotivácia – empatia 	<ul style="list-style-type: none"> – hranie rolí – subsidiarita – reflexia – Autoreflexia – tréning – zážitková aktivita/hra – empatická analýza 	2	4	4	3	3
Pomenovať svoje silné a slabé stránky	<ul style="list-style-type: none"> – sebahodnotenie – sebaúcta 	<ul style="list-style-type: none"> – hranie rolí – autoreflexia – empatická analýza – tréning príklad – zážitková aktivita/hra 	1	4	4	2	1
Prejavovať úctu k rodičom, starším, spolubývajúcim	<ul style="list-style-type: none"> – rodičia a deti – postoj k členom rodiny a ostatným ľuďom – generačné konflikty – problémy zdravotne znevýhodnených – možnosti zdravotne znevýhodnených 	<ul style="list-style-type: none"> – motivácia – rozhovor – diskusia – hranie rolí – tréning – zážitková aktivita/hra – beseda s odborníkom 	2	3	3	–	–
Pochopiť význam dodržiavania ľudských práv a základných slobôd	<ul style="list-style-type: none"> – základné ľudské práva – detské práva – práva žiaka 	<ul style="list-style-type: none"> – aktivizácia – vyjasnenie hodnôt – prezentácia – beseda s odborníkom – diskusia – argumentácia – iniciačná hra 	2	2	2	–	1
Rozvíjať právne vedomie	<ul style="list-style-type: none"> – dodržiavanie a porušovanie 	<ul style="list-style-type: none"> – subsidiarita – diskusia 	2	2	2	1	1

	ľudských a detských práv	– beseda s odborníkom – hranie rolí – zážitková aktivita/hra					
--	-----------------------------	--	--	--	--	--	--

PRACOVNÁ VÝCHOVA							
Cieľ	Obsah	Metódy, formy	I. roč.	II.roč.	III. roč.	IV. roč.	V. roč.
Pochopiť potrebu autonómnosti v príprave na vyučovanie	– sebvzdelávanie – režim dňa – povinnosti žiaka	– motivácia – povzbudenie – aktivizácia – subsidiarita – hodnotenie – tréning					
Využívať efektívne spôsoby učenia sa	– ako sa učiť – psychohygiena učenia sa – ako zvládnuť maturitné skúšky	– motivácia – povzbudenie – rozhovor – reflexia – subsidiarita – hodnotenie – tréning – beseda s odborníkom					
Pochopiť význam celoživotného vzdelávania	– osobné ciele	– motivácia – aktivizácia – subsidiarita – rozhovor – diskusia – hodnotenie					
Vedieť samostatne si stanoviť osobné ciele	– sebahodnotenie – výber zamestnania	– motivácia – rozhovor – diskusia – beseda s odborníkom					
Chápať význam osobnej zodpovednosti za vykonanú prácu	– sebvzdelávanie – osobné ciele a očakávania – kde na vysokú školu – práva a povinnosti zamestnanca	– motivácia – subsidiarita – rozhovor – diskusia – beseda s odborníkom – reflexia – autoreflexia					

Vedieť pracovať v skupine	<ul style="list-style-type: none"> - súťaživé správanie - spolupracujúce správanie 	<ul style="list-style-type: none"> - diskusia - rozhovor - tréning - zážitková aktivita/hra - interaktívne podujatie 					
Rozvíjať manuálne zručnosti	<ul style="list-style-type: none"> - práca s rôznym materiálom - netradične techniky - netradičné pracovné postupy 	<ul style="list-style-type: none"> - brainstorming - motivácia - aktivizácia - príklad - tréning - záujmový krúžok - vlastná práca 					
Získavať zručnosti potrebné pre praktický život	<ul style="list-style-type: none"> - základy upratovania - údržba odevov 	<ul style="list-style-type: none"> - motivácia - aktivizácia - subsidiarita - rozhovor - hodnotenie - tréning - vlastná práca 					
Získavať informácie o alternatívnych pracovných zručnostiach, ako je tvorba projektov, dobrovoľníctvo, street work atď.	<ul style="list-style-type: none"> - projekty internátu - občianske združenia 	<ul style="list-style-type: none"> - motivácia - aktivizácia - vysvetlenie - subsidiarita - beseda s odborníkom - prezentácia projektu - tvorba projektu 					

ESTETICKÁ VÝCHOVA							
Cieľ	Obsah	Metódy, formy	I. roč.	II.roč.	III. roč.	IV. roč.	V. roč.
Posilniť úctu ku kultúrnym národným hodnotám	<ul style="list-style-type: none"> - regionálne tradície a zvyky - kultúrne pamiatky regiónu a Slovenska - menšiny - kultúrne zvyky a prejavy iných národov 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentácia kultúrnych tradícií a zvykov - interaktívne podujatie - fórum invencie - diskusia -zážitková aktivita/hra 					

Rozvíjať vzťah ku klasickému umeniu	<ul style="list-style-type: none"> - hudba - tanec - výtvarné umenie 	<ul style="list-style-type: none"> - tanečný kurz - záujmový krúžok - výstava 					
Rozvíjať talent a umelecké schopnosti	<ul style="list-style-type: none"> - záujmové krúžky - kultúrne podujatia v internáte 	<ul style="list-style-type: none"> - motivácia - aktivizácia - tréning - vlastná práca - súťaž - fórum invencie 					
Rozvíjať tvorivé schopnosti a zručnosti	<ul style="list-style-type: none"> - vlastná tvorba - práca s netradičným materiálom - úprava oblečenia a zovňajšku 	<ul style="list-style-type: none"> - motivácia - aktivizácia - fórum invencie - tréning - záujmový krúžok - vlastná práca - výstava - súťaž - tvorba projektu 					
Prejavovať záujem o všetky formy umenia	<ul style="list-style-type: none"> - divadlo - opera - výstavy - koncert - moderné umenie - tanečný kurz 	<ul style="list-style-type: none"> - motivácia - aktivizácia - analýza umeleckého diela - návšteva kultúrneho podujatia 					
Prejavovať vzťah k estetickému úprave prostredia	<ul style="list-style-type: none"> - kultúra vyjadrovania sa - kultúra stolovania 	<ul style="list-style-type: none"> - brainstorming - fórum invencie - motivácia - príklad - rozhovor 					
Podieľať sa na tvorbe estetického prostredia	<ul style="list-style-type: none"> - vlastná práca - pozdrav - predstavenie sa - kultúra vyjadrovania sa, vulgarizmy 	<ul style="list-style-type: none"> - kurz spoločenského správania - hodnotenie - zážitková aktivita/hra 					
Pochopiť význam tvorivého spôsobu života	<ul style="list-style-type: none"> - participácia - vytyčovanie osobných cieľov 	<ul style="list-style-type: none"> - subsidiarita - motivácia - diskusia - rozhovor - hodnotenie a sebahodnotenie 					

TELESNÁ VÝCHOVA							
Cieľ	Obsah	Metódy, formy	I. roč.	II.roč.	III. roč.	IV. roč.	V. roč.
Kultivovať hygienické návyky	– osobná hygiena – psychohygiena	– motivácia – rozhovor – tréning – hodnotenie					
Pochopiť význam preventívnej starostlivosti o svoje zdravie	– prevencia pred chorobami	– motivácia – aktivácia – rozhovor – vysvetľovanie – beseda s odborníkom – súťaž					
Rozvíjať schopnosť zodpovednosti za svoje zdravie	– preventívne zdravotné prehliadky	– diskusia – vysvetľovanie – beseda s odborníkom – vedomostný kvíz					
Rozvíjať schopnosť relaxovať pravidelným cvičením a pohybom	– relaxačné cvičenie – otužovanie a posilňovanie organizmu	– motivácia – aktivizácia – tréning – záujmový krúžok – súťaž					
Pochopiť škodlivosť fajčenia alkoholu a iných drog	– moderný človek nefajčí – ako povedať nie drogám	– motivácia – príklad – vysvetľovanie – prezentácia					
Pochopiť význam dodržiavania zásad zdravej výživy	– racionálna strava	– motivácia – príklad – vysvetľovanie – zážitková aktivita/hra – záujmový krúžok – prezentácia					
Poznať princípy zdravého životného štýlu	– zdravý životný štýl – zvládnutie stresu a záťaže	– motivácia – aktivizácia – príklad – výcvik – tréning – vysvetľovanie					

		- zážitková aktivita/hra					
--	--	--------------------------	--	--	--	--	--

RODINNÁ VÝCHOVA A VÝCHOVA K RODIČOVSTVU							
Cieľ	Obsah	Metódy, formy	I. roč.	II.roč.	III. roč.	IV. roč.	V. roč.
Pochopiť význam zodpovedného vzťahu k partnerstvu.	- porozumenie a tolerancia - prejavy týrania v rodine - krízové centrá	- beseda s odborníkom - vyjasnenie hodnôt - diskusia - dramtizácia - hranie rolí - zážitková aktivita/hra					
Pochopiť význam zodpovedného vzťahu k sexuálnemu životu, k manželstvu, k rodičovstvu.	- rizikový partner - plánované rodičovstvo	- vyjasnenie hodnôt - beseda s odborníkom - hranie rolí - vysvetľovanie - rozhovor - diskusia - peer programy					
Pochopiť mravné aspekty rodinného života.	- vernosť - sexuálne kontakty - následky, zodpovednosť spolupráca, dôvera	- vyjasnenie hodnôt - vysvetľovanie - diskusia - rozhovor - beseda s odborníkom - hranie rolí					
Rozvíjať praktické zručnosti súvisiace s rodinným životom.	- základné práce v domácnosti - hospodárenie - deľba práce, spolupráca	- aktivizácia - subsidiarita - diskusia - vysvetľovanie - hranie rolí - tréning - kurz varenia a pečenia - záujmový krúžok					

EKOLOGICKÁ VÝCHOVA							
Cieľ	Obsah	Metódy, formy	I. roč.	II.roč.	III. roč.	IV. roč.	V. roč.
Pochopiť význam aktívnej ochrany životného prostredia.	– šetrenie energiami	– brainstorming – aktivizácia – vysvetľovanie – príklad – beseda s odborníkom – dobrovoľníctvo					
Rozvíjať zručnosti pri samostatnej činnosti na tvorbe a ochrane životného prostredia.	– využitie neekologického odpadu – triedenie odpadu	– motivácia – aktivizácia – vysvetľovanie – príklad – beseda s odborníkom – súťaž – interaktívne podujatie					
Pochopiť význam aktívnej ochrany životného prostredia.	– participácia – vlastná činnosť – projekty internátu	– motivácia – vysvetľovanie – subsidiarita – príklad – beseda s odborníkom – súťaž					

PRÍLOHA 1

PRÍKLAD TITULNÉHO LISTU

Názov a adresa ŠI (podľa zriaďovacej listiny)

Logo / foto

VÝCHOVNÝ PROGRAM

(Názov výchovného programu)

Forma výchovy a vzdelávania	Týždenná
Výchovný jazyk	Slovenský / Maďarský...
Druh školského zariadenia	Štátne / súkromné / cirkevné
Dátum prerokovania s pedagogickou radou školy	24. júna 2009
Dátum prerokovania radou školy	28. júna 2009
Platnosť dokumentu	1. septembra 2009–30. júna 2013
Zriaďovateľ	Trenčiansky samosprávny kraj Jabloňová 6 356 78 Trenčín

Pečiatka internátu / školy

riaditeľ internátu / školy

PRÍLOHA 2

ZÁKLADNÉ POJMY

1. **Výchovný program:** základný dokument školského internátu, podľa ktorého sa uskutočňuje výchovno-vzdelávacia činnosť školského zariadenia.
2. **Kompetencia:** systém vedomostí, zručností, schopností, spôsobilostí, postojov a hodnotovej orientácie, ktoré vyjadrujú úroveň poznania jednotlivca.
3. **Kompetentný:** byť spôsobilý, schopný vykonávať určitú činnosť na požadovanej úrovni. Požadovaná úroveň v tomto prípade znamená vynikajúci výkon. Kompetentný je ten, kto má v určitej oblasti „schopnosti, motiváciu, vedomosti, zručnosti atď. robiť kvalitne to, čo sa vyžaduje“ (Turek 2003).
4. **Kompetencia dieťaťa a žiaka školského internátu:** systém vedomostí, zručností, schopností, postojov, spôsobilostí a hodnotovej orientácie, ktoré má mať dieťa a žiak v čase ukončenia pobytu v školskom zariadení.
5. **Výchovné štandardy výchovného programu školského internátu:** súbor požiadaviek na osvojenie si vedomostí, zručností a schopností, ktoré majú deti a žiaci získať v procese výchovy mimo vyučovania v školskom internáte, aby mohli nadväzovať na vedomosti, zručnosti a schopnosti získané vo výchovno-vzdelávacej činnosti v škole.
Delia sa na:
 - výkonové štandardy, ktoré určujú kritériá úrovně zvládnutia obsahových štandardov,
 - obsahové štandardy, ktoré určujú aké vedomosti, zručnosti a schopnosti majú deti a žiaci ovládať a prakticky používať.
6. **Výchovný plán výchovného programu školského internátu:** súčasť výchovného programu. Obsahuje zoznam oblastí výchovy s vymedzením najmenšieho počtu výchovno-vzdelávacích aktivít / činností v rámci celého výchovného programu alebo jeho ucelených častí. Určujú celkovú skladbu výchovno-vzdelávacej činnosti vo výchovných skupinách pre príslušný ročník výchovného programu.
7. **Výchovné osnovy výchovného programu školského internátu:** súčasť výchovného programu. Vymedzujú výchovno-vzdelávacie ciele, obsah a rozsah oblastí výchovy podľa výchovného plánu.
8. **Pedagogické stratégie školského internátu:** uplatňované zásady a pravidlá pri spoločnom postupe, prostredníctvom ktorého vychovávateľa chcú viesť deti a žiakov k vytváraniu alebo ďalšiemu rozvoju kompetencií, ktorými si budú rozvíjať vedomosti, zručnosti a schopnosti získavané v škole.
9. **Pedagogická dokumentácia školského internátu:** súbor písomných dokumentov, ktorými sa riadi proces výchovy a vzdelávania a súbor písomností, podľa ktorých vydáva školské zariadenie verejné listiny a rozhodnutia.
10. **Evalvácia školského internátu:** systematické zhromažďovanie, triedenie a vyhodnocovanie údajov podľa určitých kritérií, s cieľom prijať ďalšie rozhodnutia, ktoré významne ovplyvnia ďalšiu činnosť účastníkov výchovno-vzdelávacej činnosti a práce internátu. Procesy hodnotenia – evalvácie sa uskutočňujú na úrovni oddelenia, výchovnej skupiny, záujmového útvaru, metodického združenia, vedenia a riaditeľa školského zariadenia.
11. **Autoevalvácia (sebahodnotenie) školského internátu:** hodnotenie procesov prebiehajúcich vo vnútri internátu, so zámerom zabezpečiť kvalitu vzdelávania pri realizácii výchovno-vzdelávacej činnosti.

12. **Neformálne vzdelávanie:** uskutočňuje sa popri hlavných systémoch vzdelávania (školy) a využíva špecifické metódy najmä spolupráce, záujmového vzdelávania, vzdelávania založeného na skúsenostiach, autonómii a zodpovednosti pri príprave mladej generácie na život v otvorenej informačnej spoločnosti.
13. **Výchova zážitkom:** zážitok je určený podielom kladných a záporných emócií, ktoré človek zažije v priebehu istej aktivity. Je dôležité, aby celý proces bol naprogramovaný so zreteľom na vyváženosť kladných a záporných emócií, resp. miernu prevahu kladných emócií.
14. **Zásady zážitkového učenia:** akémukoľvek úspechu, radosti, príjemnému zážitku predchádza isté úsilie spojené s negatívnymi emóciami (napätie, strach, úzkosť). Presýtenie kladnými alebo zápornými emóciami vedie k strate záujmu a zníženiu aktivity účastníka.
15. **Participácia:** včleňovania detí a mládeže do spoločnosti, akceptácia faktu, že deti a mladí ľudia majú právo na vyjadrenie svojej mienky vo všetkých veciach, ktoré sa ich týkajú.
16. **Interkulturalita:** spôsob nazerania na svet, ktorý je založený na mravnom princípe rovnosti šancí v spoločnosti rovných a spolupracujúcich občanov. Vo výchove detí a žiakov sa prejavuje ako podpora tolerance a vzájomného porozumenia, odbúravanie predsudkov pri nadviazovaní nových vzťahov.
17. **Peer program (z angl. peer – seberovný):** alternatívny program založený na osobnej komunikácii dopredu pripravených dobrovoľníkov (peer aktivistov) so svojimi rovesníkmi, ktorí svojím správaním a názormi prezentujú v skupine seberovných mladých ľudí model žiaduceho správania sa a činnosti.
18. **Brainstorming:** inováčná kreatívna metóda riešenia problémov založená na skupinovom riešení. Podstatou je uvoľniť predstavivosť, fantáziu a obrazotvornosť, generovať nápady, vzájomne sa inšpirovať so snahou uplatniť sa a odstrániť zábrany. Cieľom je nájsť netradičné, resp. originálne riešenia.

PRÍLOHA 3

SWOT ANALÝZA ŠKOLSKÉHO INTERNÁTU

SWOT analýza je nástroj strategického plánovania používaná na hodnotenie silných a slabých stránok, príležitostí a hrozieb, ktoré spočívajú, napr. pri vypracovaní výchovného programu internátu. Zahrňuje monitorovanie vnútorného aj externého prostredia internátu.

Schéma SWOT analýzy:

1. **Silné stránky (Strengths)** – vnútorné skutočnosti internátu, ktoré môžu napomôcť dosiahnuť cieľ. Napríklad humanistický model výchovy a vzdelávania, tradičné, kvalitné podujatia a projekty internátu, špeciálne zručnosti, kvalifikovanosť a flexibilita vychovávateľov, ochota ďalej sa vzdelávať, dobré materiálno-technické zabezpečenie a vybavenie, pozitívna klíma a „kultúra“ internátu, spolupráca so školami, s rodičmi, s radou školy, so zriaďovateľom, získavanie mimorozpočtových finančných prostriedkov.
2. **Slabé stránky (Weaknesses)** – vnútorné problémy internátu, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa. Napríklad: nedostatočné ovládanie cudzích jazykov a moderných IKT vychovávateľmi, nedostatočná ponuka ďalšieho vzdelávania, krúžková činnosť v škole zasahujúca do režimu internátu, nevhodné umiestnenie internátu, nedostatočné priestorové a materiálne vybavenie, nedostatočné finančné ohodnotenie vychovávateľov.
3. **Príležitosti (Opportunities)** – externé podmienky, ktoré môžu dopomôcť školskému internátu dosiahnuť cieľ. Napríklad: legislatívne podmienky, možnosť výmeny pedagogických skúseností, možnosť zapojenia sa do výziev MŠ SR na získanie finančných prostriedkov.
4. **Ohrozenia (Threats)** – externé podmienky, ktoré môžu sťažiť internátu dosiahnuť cieľ. Napríklad: nepriaznivý demografický vývoj, nedostatočná podpora od zriaďovateľa, nedostatočné finančné zabezpečenie a spoločenské ocenenie.

Výstupom analýzy by mal byť konkrétny a adresný návrh opatrení. Vhodnými zdrojmi analýzy môže byť aj spätná väzba od žiakov, rodičov, prípadne učiteľov (spätná väzba).

PRÍLOHA 4

STEP ANALÝZA ŠKOLSKÉHO INTERNÁTU

Step analýza umožní ŠI monitorovať sociálne, technické, ekonomické, politické a prírodné (životné prostredie) faktory. Výstupom je:

1. Vyhodnotenie silných a slabých stránok, príležitostí a rizík vplyvu monitorovaných faktorov na ciele a zámery ŠI.
2. Prognóza vývoja prostredia vzhľadom na zámery ŠI. V našom prípade na zámery súvisiace s aplikáciou VPŠI.

Schéma STEP analýzy:

- Sociálne, kultúrne a demografické prostredie.
- Technologické prostredie.
- Ekonomické prostredie.
- Politické legislatívne prostredie.
- Prírodné prostredie/životné prostredie.

PRÍLOHA 5

ČINNOSTI V INTERNÁTE

PRAVIDELNÉ ČINNOSTI	PRIEBEŽNÉ ČINNOSTI	NEPRAVIDELNÉ ČINNOSTI
<ol style="list-style-type: none">1. Príprava na vyučovanie (denne)2. Sebaobslužné činnosti (denne)3. Výchovno-vzdelávacie aktivity podľa záujmu žiakov (denne)4. Činnosť záujmových krúžkov (1-2 x mesačne)5. Činnosť žiackych komisií (1 x mesačne)	<ol style="list-style-type: none">1. Výchovné kurzy2. Príprava na celointernátne podujatia (privítanie prvákov, vianočný večierok, karneval, rozlúčka s maturantmi)3. Príprava a vydávanie internátneho časopisu	<ol style="list-style-type: none">1. Individuálna záujmová činnosť (návšteva posilňovne, knižnice, pozeranie videa, televízie)2. Celointernátne podujatia (zhromaždenia)3. Otvorené dvere internátu pre verejnosť4. Celointernátne súťaže (vedomostné, kultúrne, športové)

PRÍLOHA 6

PRÍKLAD REALIZÁCIE VÝCHOVNÉHO PROGRAMU V BLOKU „KURZ KULTÚRY SPRÁVANIA“

VÝKONOVÝ ŠTANDARD	OBSAHOVÝ ŠTANDARD	VÝCHOVNO-VZDELÁVACÍ CIEĽ	POČET VVČ
Rozlišovať vulgárne a kultúrne správanie.	– kultúra vyjadrovania sa, vulgarizmy, slang	Pochopiť význam kultúrneho správania sa a kultúrneho presadzovania sa.	2
Aplikovať základné zásady spoločenskej etikety.	– pozdrav, predstavenie sa – úprava oblečenia, úprava tváre, úprava vlasov – slávnostné príležitosti – kultúra stolovania	Kultivovať kultúru vyjadrovania sa.	3
Zaujať pozitívne postoje k tvorbe kvalitných medziludských vzťahov.	– empatia	Rozvíjať schopnosti tvoriť kvalitné medziludské vzťahy.	1
Používať pozitívne prvky komunikácie v konflikte.	– komunikácia v konflikte – komunikácia, ktorá pomáha	Kultivovať kultúru vyjadrovania sa. Rozvíjať komunikačné zručnosti, samostatne a kriticky riešiť konflikty.	2
Zaujať pozitívne postoje k umeniu.	– kultúrne podujatia, divadlo, opera	Pochopiť význam kultúrneho správania.	1
Rešpektovať iné kultúry a kultúrne tradície.	– kultúrne zvyky a prejavy iných národov a kultúr	Prejavovať záujem o všetky kultúry a formy umenia.	1

PRÍLOHA 7

PRELÍNANIE KEÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ V JEDNOTLIVÝCH VÝCHOVNÝCH OBLASTIACH

PREHLAD KEÚČOVÝCH KOMPETENCIÍ	Sv	Mv a Vkh	Pv	Ev	Rv a Vkm	Tv	Ekv
Komunikačné spôsobilosti							
Výkonová oblasť							
– Ovláda a tvorivo využíva informačné a komunikačné technológie	x	x	x	x	x		x
– Ovláda všetky dostupné formy komunikácie	x	x	x	x	x	x	x
– Uplatňuje techniky aktívneho počúvania a efektívnej komunikácie s ostatnými ľuďmi	x	x	x	x	x	x	x
– Preberá zodpovednosť za svoje komunikačné správanie							
Schopnosti tvorivo riešiť problémy							
Výkonová oblasť							
– Dokáže uplatniť komunikačné zručnosti predchádzajúce konfliktom (pozitívna komunikácia, ja výrok, prijímanie a dávanie spätnej väzby)	x	x	x	x	x	x	x
– Dokáže uplatniť komunikačné zručnosti pri tvorivom a kritickom riešení problémov	x	x	x	x	x	x	x
Sociálne spôsobilosti							
Výkonová oblasť							
– Dokáže efektívne spolupracovať v skupine	x	x	x	x	x	x	x
– Uvedomuje si zodpovednosť dodržiavania spoločných pravidiel a vie prijať zodpovednosť za ich porušenie	x	x	x		x	x	x
– Uplatňuje vlastnú autonómiu v skupine, rešpektuje úlohy skupiny	x	x	x	x	x	x	x
– Uvedomuje si význam vytvárania kvalitných medziľudských vzťahov	x	x	x	x	x	x	x
Pracovné spôsobilosti							
Výkonová oblasť							
– Uvedomuje si potrebu svojej prípravy na vyučovanie ako prostriedok sebarealizácie a osobného rozvoja	x	x	x				
– Kriticky hodnotí svoj pokrok, prijíma spätnú väzbu a uvedomuje si svoje ďalšie rozvojové možnosti	x	x	x		x	x	
– Ovláda základné sebaobslužné pracovné návyky			x	x	x	x	
– Ovláda manuálne zručnosti potrebné pre			x	x	x		

praktický život							
– Je otvorený svoje manuálne zručnosti tvorivo rozvíjať		x	x	x			
Občianske spôsobilosti							
Výkonová oblasť							
– Vie sa orientovať v základných humanistických hodnotách	x	x			x	x	x
– Uvedomuje si význam kultúrneho dedičstva	x	x	x	x	x		x
– Pozná svoje práva a uvedomuje si potrebu prevzatia zodpovednosť za svoje konanie	x	x			x	x	
– Vie participovať pri pozitívnych zmenách v živote ŠI	x	x	x	x			x
– Má informácie o princípoch aktívneho občianstva				x		x	x
– Uvedomuje si význam interkulturálneho dialógu, dodržiavania ľudských práv a boja proti rasizmu a xenofóbii	x	x	x	x			x
– Rešpektuje názory ostatných ľudí	x	x	x		x	x	x
Kultúrne spôsobilosti							
Výkonová oblasť							
– Používa kultúrne prejavy v styku s ostatnými ľuďmi	x	x	x	x	x	x	x
– Pozná základné zásady spoločenskej etikety	x	x	x	x	x		x
– Uvedomuje si rozdiel medzi vulgárnym a kultúrnym správaním sa	x	x	x	x	x		
– Prijíma kultúrne podnety, napr. návšteva kultúrnych podujatí)				x	x		
– Rešpektuje iné kultúry a kultúrne tradície	x			x	x		
– Uvedomuje si potrebu prijímania kultúry v bežnom živote každého človeka	x	x		x	x		
– Má skúsenosti so spoluprácou na pripravovaní kultúrneho podujatia v skupine	x	x	x	x	x		
– Vie sa podieľať na vytváraní kultúrneho prostredia				x	x	x	

Použitá literatúra:

1. Zákon č. 245/2008 o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.
2. Štátny vzdelávací program ISCED 3, 3 A, 3 B, 3 C.
3. HAUSER, J. – STANKOVSKÝ, I.: Metodika tvorby školského vzdelávacieho programu. Bratislava: Štátny pedagogický ústav Bratislava, 2008.
4. TUREK, I.: Kľúčové kompetencie. Bratislava: Metodicko-pedagogické centrum, 2007, ISBN 80-8052-174-3
5. ZELINA, M.: Stratégie a metódy rozvoja osobnosti. Bratislava: Iris, 1996
6. MŠ SR: Konceptia neformálneho vzdelávania detí a mládeže. Bratislava, 2007
7. Konceptia ďalšieho rozvoja domovov mládeže a zariadení školského stravovania. MŠ SR 17. apríl 2007

Autor: PhDr. Viera Brhelová

Názov: Metodická príručka pre vychovávateľov v školských internátoch
Výchovný program školského internátu

Recenzovali: doc. PaedDr. Miroslav Krystoň, CSc., PaedDr. Ivan Sasák, Mgr. Marta Šidlíková

Vydavateľ: Metodicko-pedagogické centrum v Bratislave

Výkonná redaktorka: Mgr. Sylvia Laczová

Grafická úprava: Kateřina Kubánková

Rok vydania: 2009

Počet strán: 72

1. vydanie

ISBN 978-80-8052-332-9